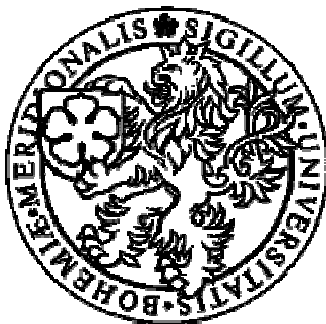

Jihočeská univerzita v Českých

Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra romanistiky

Povídky o lásce k smrti a šílenství

Horacia Quirogy

Diplomová práce

Autor diplomové práce: Magdalena Turoňová

Studijní program: Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství anglického jazyka pro 2. stupeň základní školy

Učitelství španělského jazyka pro 2. stupeň základní školy

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Hedvika Vydrová

České Budějovice, listopad 2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, 28. listopadu 2008 Podpis:

Dovoluji si poděkovat doc. PhDr. Hedvice Vydrové za všestrannou pomoc a cenné rady, které mi v průběhu mé práce s ochotou poskytovala.

Anotace

Diplomová práce se věnuje pro českou kulturu málo známému a neprávem opomíjenému hispanoamerickému autorovi Horaciu Quirogovi a jeho sbírce povídek *Povídky o lásce k smrti a šílenství*.

Práce v první části přináší pohled na autorův život a dílo, všímá si, jak autorův život ovlivňoval jeho povídkovou tvorbu. Přibližuje srovnání s americkým spisovatelem E.A.Poem - jejich komplikovaný soukromý život nalézal odraz v jejich ponurých, temných a mysteriozních povídkách a zároveň si všímá srovnání i s dalšími velikány světové literatury, kteří svou tvorbou Quiroga ovlivňovali (Kipling, Čechov, Maupassant a další), po jejichž boku vešel Quiroga do světového literárního kontextu.

Druhá část vymezuje Quirogovy tvůrčí etapy.

Jádrem práce je třetí část: rozbor povídek ze souboru *Povídky o lásce k smrti a šílenství*. Soustředí se na tématickou analýzu všech povídek, pokouší se o jejich klasifikaci podle témat a přináší podrobnější nahlédnutí do literárního světa hispanoamerického autora.

Závěr shrnuje všechny postřehy o Quirogově povídkové tvorbě a přináší zamyšlení nad jejím významem v souvislosti se světovým literárním kontextem.

Annotation

This thesis turns to, an among Czech people, little known and unjustly neglected Hispano-American writer Horacio Quiroga and his short-story collection *Tales of Love, Madness and Death*.

The first part of the work gives a view of the author's life and writing, showing how the writer's life influenced his tale creation. It draws on the comparison with the American writer E.A.Poe whose complicated private life reflected on his gloomy, darksome, mysterious stories. It also compares Quiroga to other great writers of the world literature (Kipling, Chechov, Maupassant and others) whose works influenced his writing and alongside with whom Quiroga entered the world literature.

In the second part I acquaint you with how Quiroga's artistic talent grow throughout his work.

The third part is the core of the work, where you can find an analysis of Quiroga's short stories from the collection *Tales of Love, Madness and Death*. It focuses on the thematic analysis of all stories, tries to clasify them according to their subject and gives a detailed view of the writer's world of literature.

The conclusion embraces all remarks about Quiroga's tale creation and shows his significant place within world literature.

Anotación

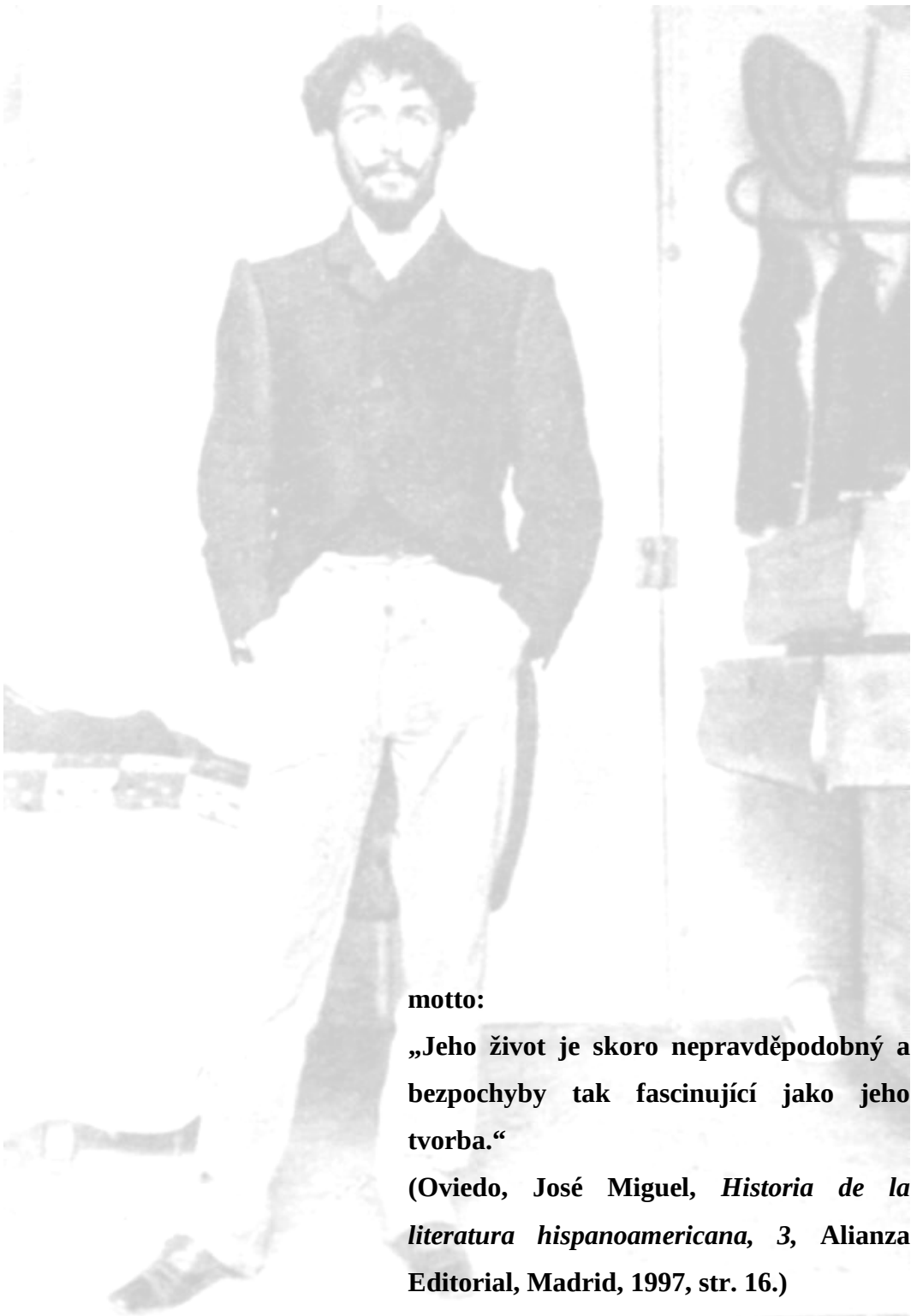
La presente tesis es un estudio sobre el escritor hispanoamericano, poco conocido y arrinconado para la literatura checa, Horacio Quiroga y su colección de cuentos *Cuentos de amor, de muerte y de locura*.

La primera parte del trabajo consiste en una visión de la vida del escritor y su obra, centrándose en cómo su vida influyó en su producción de los cuentos. Introduce la comparación con el escritor americano E.A. Poe – sus vidas privadas bastante complicadas se reflejan en sus cuentos sombríos, oscuros y misteriosos - y al mismo tiempo se profundiza en la comparación con otros escritores importantes de la literatura mundial, los cuales influyeron a la obra de Horacio Quiroga (Kipling, Čechov, Maupassant y otros), con quienes Quiroga entró en el contexto de la literatura mundial.

En la segunda parte se presentarán las etapas del autor.

La parte principal del trabajo es la tercera: el análisis de los cuentos de la colección *Cuentos de amor, de muerte y de locura*. Se hará hincapié en el análisis de los temas de todos los cuentos, su clasificación según los temas y se ofrece una opinión más detallada sobre la vida literaria del autor hispanoamericano.

La conclusión resume todas las percepciones sobre la obra de Quiroga, que nos dan un reflejo de la importancia de su obra en el contexto de la literatura mundial.

motto:

„Jeho život je skoro nepravděpodobný a bezpochyby tak fascinující jako jeho tvorba.“

(Oviedo, José Miguel, *Historia de la literatura hispanoamericana*, 3, Alianza Editorial, Madrid, 1997, str. 16.)

Obsah:

Úvod.....	10
1. Horacio Quiroga.....	11
1.1. Od narození až po smrt.....	11
2. Quirogova povídková tvorba	17
2.1. Vlivy nejen světových autorů.....	21
2.2. Quirogovy tvůrčí etapy a žánry	24
3. Povídky o lásce k smrti a šílenství	26
3.1. Úvodem ke sbírce	26
3.2. Název sbírky	29
3.2.1. Období lásky (Una estación de amor, 1912).....	30
3.2.2. Isoldina smrt (La muerte de Isolda, 1914)	32
3.2.3. Kámen (El solitario, 1913).....	34
3.2.4. Lodě sebevrahů (Los buques suicidantes, 1906).....	36
3.2.5. Po proudu (A la deriva, 1912).....	38
3.2.6. Úžeh (La insolación, 1908).....	40
3.2.7. Ostnatý drát (El alambre de púa, 1912)	43
3.2.8. Mensúové (Los Mensú, 1914).....	44
3.2.9. Podříznutá slepice, (La gallina degollada, 1909).....	46
3.2.10. Péřový polštář (El almohadón de pluma, 1907).....	48
3.2.11. Yaguaí (1913).....	51
3.2.12. Lovci klád (Los pescadores de vigas, 1913)	53
3.2.13. Lesní med (La miel silvestre, 1911).....	55
3.2.14. Naše první cigareta (Nuestro primer cigarro, 1913)	57
3.2.15. Meningitida a její stín, (La meningitis y su sombra, 1916)	58
4. Závěrem ke sbírce	60
4.1. Základní tématická oblast.....	60
4.2. Členění témat povídek.....	62
Resumé.....	64
Résumé.....	67
Resumen.....	70

Použitá literatura	74
Primární.....	74
Sekundární.....	74
Internetové zdroje.....	75

Úvod

Kdybychom se zabývali hispanoamerickou povídkou, nemohli bychom zapomenout na Horacia Quirogu - hispanoamerického Poea, Kiplinga, Čechova, Maupassanta.

Kdybychom hledali velkého literáta, intelektuála, vědce, milovníka přírody a literatury, nemohli bychom si nevšimnout Horacia Quirogy. Patřil a bez pochyby patří k nejlepším autorům latinskoamerické literární tvorby a přesto mu nic nebránilo stavět dům vlastníma rukama, pěstovat maniok či bavlnu, vyrábět keramiku, stavět lodě nebo vázat knihy.

Kdybychom hledali osobu, která se setkala s velkou až neuvěřitelnou životní tragédií, nemohli bychom vynechat Horacia Quirogu.

Horacio Quiroga patří mezi největší povídkáře hispanoamerické literatury a jeho život i tvorba zůstávají v České republice polozapomenuty. Ve své diplomové práci, kterou věnuji životu a dílu Horacia Quirogy, bych chtěla tuto chybu alespoň částečně napravit a připomenout ho české kultuře.

1. Horacio Quiroga

1.1. Od narození až po smrt

Horacio Quiroga, hispanoamerický povídkář, se narodil 31. prosince 1878 v rodině argentinského vícekonzula a majitele loděnice Prudencia Quirogy a Uruguayky Pastory Fortezové v druhém největším uruguayském městě Salto. Quiroga byl na světě pouhé tři měsíce, když přišel o otce, který tragicky zahynul na lovu. Malý Quiroga se zcela upnul na matku a starší sestru Mariú. Tehdy se Quiroga poprvé setkal se smrtí, a ta se později stala tématem mnoha jeho povídek.

Ve městě Salto absolvoval základní školu Hiram a studoval na polytechnickém institutu, na kterém však studium nedokončil. V dalším středoškolském studiu pokračoval na Colegio Nacional v Montevideu, kam se přestěhoval s rodinou po sňatku matky s Ascensiem Barcosem v roce 1891. Montevideo je místo, kde vyšlo pouze jediné Quirogovo dílo publikované v Uruguayi, a sice jeho první kniha *Korálové útesy* (*Los arrecifes de coral*, 1901), sbírka básnických próz a povídek. Ostatní knihy byly publikovány v argentinském Buenos Aires.

Už během středoškolských studií si Quirogovi přátelé všimli, že v jeho veselí se objevují známky smutku. Je možné se domnívat, že díky novému manželovi jeho matky mu připadalo, že je oloupen o její přízeň, a tento pocit ještě zesílil, když se jeho sestra María provdala do Buenos Aires. S nevlastním otcem Ascensiem Barcosem si přesto Horacio vytvořil pěkný vztah. Měl ho rád a považoval ho za svého otce.

Roku 1893 se s rodinou vrátil do Salta, kde došlo k druhé tragické události jeho života. Ascensio Barcos byl stížen mozkovou mrtvicí. Následkem toho téměř ochrnul, nemohl mluvit a o tři roky později spáchal sebevraždu. Naneštěstí to byl mladý Quiroga, kdo našel mrtvolu svého otčima, ležící v krvi. Tato otřesná zkušenost se vryla do citlivé mysli umělce a můžeme předpokládat, že všude tam, kde Quiroga živě popisuje stav mrtvých ve své tvorbě, hledíme jeho očima na Ascensia Barcase.

Přesto si nemysleme, že v Quirogově životě se objevují pouze tragické a smutné okamžiky. Horacio poznal sílu přátelství a spolu se svým pozdějším životopiscem A.J. Brignolem a J. J. Jaurechem zažíval nejružnější dobrodružství. V této době začal hodně číst. Seznámil se s Dumasem, Scottem, Balzacem,

Kiplingem, Zolou, Poem, Maupassantem, Heinem, Bécquerem, Hugem. Neopomenul ani modernisty hispanoamerické literatury, kteří od osmdesátých let přetvářeli romantický vkus a nabízeli překvapivě znepokojující dobrodružné formy.

Od šesnácti let se začal věnovat se svými přáteli psaní veršů, které si společně zaznamenávali do sešitu, do něhož opisovali i úryvky jiných autorů, mezi kterými nechyběl argentinský modernista Leopoldo Lugones, který sehrál později důležitou roli v Quirogově životě. Sdružovali se ve spolku „Společenství tří mušketýrů“ (Comunidad de los tres mosqueteros), kde právě Horacio představoval vůdčí osobnost - D'Artagnana. Quirogův život nebyl spjat pouze a jenom s literaturou, ale také hrál rád na kytaru, šermoval, zamiloval si italskou operu a kromě toho byl vynikající cyklista. Rovněž prováděl nejrůznější fyzikální a chemické pokusy a zvláště si oblíbil fotografování. Na základě životního stylu evropských romantických umělců, a stejně jako Jezerní básníci v čele se Samuelem Taylorem Coleridgem, který se stal závislý na opiu, koketoval s účinky omamných drog. Jednou Horacio přežil otravu chloroformem, jindy hašišem.

V roce 1897 začal spolupracovat, pod pseudonymem Guillermo Eynhardt, s časopisy pro mladé lidi *La Revista* a *Gil Blas*, v nichž se objevily první uruguayské básnické skladby modernistického typu. O rok později se Quiroga a Brignole vypravili do Buenos Aires, kde navštívili dům Quirogova největšího literárního idolu, Leopolda Lugonese. Argentinský básník je vřele přijal a po opakované návštěvě se utvořilo přátelství na celý život. Můžeme říci, že pod vlivem Leopolda Lugonese se Horacio rozhodl naplno věnovat literatuře a zanechal studií.

V září 1899 založil s přáteli týdeník *Revista de Salto*, který bohužel neměl dlouhého trvání, protože časopis skandalizoval a pomlouval horní vrstvy společnosti a dne 4. února 1900 vyšlo poslední, dvacáté číslo. Krátké působení v týdeníku *Revista de Salto* považujeme za začátek dlouholetého procesu Quirogova hledání tvůrčí osobitosti. Styl Leopolda Lugonese se až příliš projevuje v básnické tvorbě Quirogy publikované v časopise. Na druhé straně je jeho próza silně ovlivněna tvorbou amerického spisovatele Edgara Allana Poea, kterého Quiroga považoval za svého hlavního učitele. „Věř v mistra – Poea, Maupassanta, Kiplinga, Čechova – jako v Boha samého“, říká v prvním bodě svého *Desatera dokonalého povídkáře (Decálogo del perfecto cuentista, 1927)*, v němž shrnul své

názory na umění povídky. Nejvíce se Poeův vliv odráží v dílech *Korálové útesy* a *Zločin toho druhého* (*El crimen del otro*, 1904).

Po dovršení dvaceti let Quiroga získal dědictví po svém otci, což mu umožnilo odjet do vysněné Paříže, a tím začal jeho život ve stylu dandy. V Paříži rovněž navštívil Světovou výstavu, zúčastnil se závodu v cyklistice a nezapomněl ani na Louvre, o kterém psal články do novin *La Reforma de Salto*. Nechyběl na žádném setkání spisovatelů. Tak se poznal s nicaraguuským básníkem Rubénem Daríem a skupinou umělců, mezi nimi i s guatemalským spisovatelem a kritikem Gómezem Carrillem nebo španělským básníkem Manuelem Machadem. Nicméně, po dvou měsících Quiroga zůstal bez finančních prostředků a vrátil se zničen svým neúspěchem zpět do Montevidea. Svou cestu hodnotil jako největší fiasko a dodal: „Nemám kořínků bohéma“.¹ *Deník z cesty do Paříže* (*Diario de un viaje a París*, 1900), vydaný až posmrtně v roce 1949, byl Quiroguův jediný podrobný popis sedmitýdenního pobytu v Paříži.

Po návratu do Montevidea publikoval modernistickou poezii, která se stala obsahem jeho první sbírky básní a povídek *Korálové útesy*. Také založil se svými přáteli modernisty Brignolem, Jaurechem, José M. Delgadem, Fredericem Ferrandem a dalšími Konzistoř radostného umění (Consistorio del Gay Saber), která se scházela v Café Sarandí. Později se Konzistoř přestěhovala do ulice del Cerrito 113, kde Leopoldo Lugones přednášel své sonety „Dvanáct radostí“ (*Los doce goces*) ze sbírky *Soumrak v zahradě* (*Los crepúsculos del jardín*, 1905), věnované Quirogovi. Právě Leopoldo Lugones zval na schůzky Konzistoře členy druhé modernistické skupiny Rozhledna (*Torre de los Panoramas*), kde vůdčí osobou byl Herrera y Reissig. Časem se jména členů obou skupin stávala známá a museli čelit vulgárním a neinteligentním narážkám odpůrců modernismu. Kritika Ferrandovy básně „Setkání s námořníkem“ (*Encuentro con el marinero*) končí tragicky. Ferrando připravující se na souboj, aby obhájil svou čest, požádal Quirogu, aby ho naučil zacházet se zbraní. Quiroga netuše, že zbraň je nabita, jí vzal do ruky, vystřelil a přítele zabil. Jeho smrtí byl zdrcen, což vedlo k rozpadu Konzistoře a následnému přestěhování Quirogy do Buenos Aires k sestře Maríi. Smrt Ferranda a přestěhování do Buenos Aires byl další důležitý mezník v jeho

¹ Oviedo, José Miguel, *Historia de la literatura hispanoamericana*, 3, Alianza Editorial, Madrid, 1997, str. 17 „No tengo fibra de bohemio“. (Citáty z primární literatury jsou uvedeny ve španělském originále, překlady citátů ze sekundární literatury přeložila autorka diplomové práce.)

životě, při kterém se změnil jeho pohled na svět, na literaturu a také na sebe sama. Tím, že překročil La Platu na druhý břeh a začal psát na území Argentiny, bývá Quiroga často zařazován mezi spisovatele argentinské.

V Buenos Aires se mu dostalo velké podpory sestřiny rodiny i Leopolda Lugonese. Díky svému švagrovi začal v roce 1903 učit na Colegio Nacional v Buenos Aires. Tou dobou byl Leopoldo Lugones pověřen vládou, aby prozkoumal staré památky jezuitů v oblasti San Ignacio v Misiones. Lugones docílil, aby byl Quiroga jmenován fotografem expedice, což mu umožnilo poznat oblasti divoké a neznámé přírody. Quiroga byl tak neskonale uchvácen přírodou, která vyhrává nad člověkem, že poté, co vydal dekadentní sbírku povídek *Zločin toho druhého*, kterou Rodó, jeden z nejvýznačnějších uruguayských spisovatelů a novinářů Generace 1900, velice vychválil, učinil nečekané rozhodnutí pěstovat bavlnu v oblasti Chaco, vzdálené šest mil od provinčního města Resistencia.

Proč se rozhodl pro život v hlubokém a pro něho neznámém pralese? Existuje mnoho odpovědí, ale pro Rodríguez Monegala je věrohodná pouze jediná - a sice touha být ekonomicky úspěšným.² Bohužel očekávaný úspěch se nedostavil a Quiroga byl nucen prodat svůj dům v Chacu pod cenou a vrátit se do argentinské metropole. Dojmy, které v něm prales zanechal, mu posloužily pro literární tvorbu, a tak vznikla sbírka povídek *Pronásledování (Los perseguidos)*, (1905). Téhož roku se vrátil k práci profesora španělského jazyka a literatury na 8. učitelském ústavu v Buenos Aires, kterou získal opět za pomoci Lugonese. Během svého pobytu v Buenos Aires se účastnil aktivit literárních kroužků, kde poznal uruguyského dramatika a novináře Florencia Sáncheze a rovněž intenzivně přispíval do časopisu *Caras y Caretas* a listu *La Nación*. Stále bojoval s myšlenkou vrátit se do oblasti pralesa. Když se v roce 1906 vláda rozhodla pro vytvoření plánu na osídlení oblasti v Misiones, Quiroga neváhal, zakoupil sto osmdesát hektarů půdy a snil o tom, že bude pěstovat maté. Při prázdninové cestě byl uchvácen tamější přírodou tak, že začal stavět dům na břehu řeky Paraná v oblasti San Ignacio v Misiones, na stejném místě, které před lety poznal na expedici s Lugonesem. Každý rok o prázdninách zavítal na svoji usedlost, která pomalu vzkvétala. Pro nás je důležité, že se zde jeho zápisník plnil poznámkami, z kterých později vznikly, pro Quirogu typické, povídky. Úplně opustil poezii

² Oviedo, José Miguel, *Historia de la literatura hispanoamericana*, 3, Alianza Editorial, Madrid, 1997, str. 18

a věnoval se již psaní prózy. V této době se pokusil o svůj první román *Příběh kalné lásky* (*Historia de un amor turbio*, 1908), který končí velkým nezdarem a poukazuje na fakt, že tento vynikající povídkář nemá současně vlohy pro psaní románů.

Koncem roku 1909 se oženil s Anou Marií Cirésovou, patnáctiletou žákyní z kurzu španělského jazyka, s kterou následně nato odešli žít do pralesa. Mladičká žena, zvyklá na rušný život v argentinské metropoli, si nemohla zvyknout na skromný a nebezpečný život v pralese, a proto po šestiletém manželství dobrovolně odchází ze světa. Její smrt Quiroga těžce nesl a dlouho s faktem, že mu odešla, bojoval. Ostatně to potvrzuje jeho rozhovor s Juliem E. Payrem vyprávěný Emirem Rodríguezem Monegalem: „Quiroga nikdy nemluvil o své první ženě. Nicméně, jednou, když šel kolem hřbitova ve San Ignaci, řekl Juliovi E. Payroovi (který vyprávěl tento příběh): „*Tady je pohřbena.*“ Payró se ho zeptal, jestli navštěvuje její hrobku. Quiroga mu odpověděl, že nikdy. A pokračoval: „*Úplně jsem na to všechno zapomněl.*“ „*Zdálo se mi to dost kruté*“, poznamenal Payró, „*ale později jsem porozuměl, že to byl jediný způsob, jak mohl pokračovat dál ve svém životě, který mu zbýval*“.³ Quiroga zůstal sám s dcerou Eglé a synem Daríem. Po neúspěšných pokusech s výrobou dřevěného uhlí, pomerančového džusu nebo indiánské keramiky, se vrací do Buenos Aires.

O rok později, v roce 1917, získal místo na uruguayském konzulátu a vydal svoje první velké dílo *Povídky o lásce k šílenství a smrti* (*Cuentos de amor de locura y de muerte*). Kniha se dočkala velkého úspěchu a další rok druhého vydání. V některých povídkách je patrný vliv umění Edgara Allana Poea. Následujícího roku vyšel známý soubor povídek pro děti *Pohádky z pralesa* (*Cuentos de la selva*, 1918), jejímiž hrdiny jsou lesní zvířata, jednající a myslící jako lidé. Pokračoval vydáním dvou sbírek povídek *Divoch*, (*El salvaje*, 1919) a *Anakonda* (*Anaconda*, 1921), kde použil stejné téma jako v *Pohádkách z pralesa*, ale tentokrát pro dospělé.

V následujících letech se v Buenos Aires účastnil literárních kroužků Lugonese a se svým přítelem, urugayským vypravěčem Enriquem Amorimem, založil literární skupinu *Anaconda*, která se scházela v jeho domě na okraji

³ Rodríguez Monegal, Emir, *Objetividad de Horacio Quiroga*, v: *Número n. 6-7-8*, enero-junio, 1950, str. 209 – 226.

http://www.archivodeprensa.edu.uy/r_monegal/bibliografia/prensa/artpren/numero/num_06.htm

metropole. Ani v této době Quiroga nedovolil zahálet svým rukám, stavěl lodě, tiskl knihy nebo vyráběl keramiku. Navštívil Montevideo a znovu oblast Misiones, kde zažil krátké milostné dobrodružství se šestnáctiletou Anou Marií Palaciovou. Toto téma později vyličil ve svém druhém románu *Bývalá láska* (*Amor posado*, 1929), který skončil neúspěchem, stejně jako jeho první román *Příběh kalné lásky*. V tomto období byl Quiroga literárně velice plodný a provázel ho úspěch. V roce 1921 část povídek vyšla v anglickém výboru ve Spojených státech, v roce 1925 další výběr v Madridu a v roce 1927 francouzská verze v Paříži. V Buenos Aires vyšly sbírky povídek *Pustina* (*El desierto*, 1924) a *Vyhoštěnci* (*Los desterrados*, 1926), jež jsou právem považovány za jeho nejlepší povídky. Najdeme v nich řadu autobiografických rysů a citlivé zachycení proměny krajiny. Nesmíme zapomenout na jedinou Quirogovu divadelní hru *Obětované* (*Las sacrificadas*, 1920).

Ve čtyřiceti devíti letech se oženil s dvacetiletou kamarádkou své dcery, Marií Elenou Bravovou. Byl jmenován konzulem v San Ignacio a odstěhoval se se ženou na svou usedlost v blízkosti pralesa. Tímto okamžikem začalo Quirogovo období samoty, fyzického úpadku a finančních problémů, jejichž důvodem byl odchod jeho manželky, což nám dokládají dopisy psané jeho přátelům, zejména argentinskému spisovateli a kritikovi Martínezevi Estradovi. Po fašistickém puči Gabriela Terry a sebevraždě prezidenta, jeho přítele Baltasara Bruma, v roce 1933, Quiroga přišel o místo konzula, ale dál setrval na svém statku v Misiones. Časem se u něj začaly projevovat vážné zdravotní problémy, které ho přinutily opustit jeho milované místo a odjet do Buenos Aires. Ještě v roce 1935 stihl vydat svou poslední knihu *Na onom světě* (*El más allá*), dílo, které podle kritiky je zajímavé jen dvěma nebo třemi povídkami. V nemocnici se dozvěděl o vážnosti svého onemocnění, nevyléčitelné a inoperabilní rakoviny prostaty, a učinil rozhodnutí skončit dobrovolně svůj život. Za přítomnosti svého nového přítele Vicenta Batistessy vypil dne 19. února roku 1937 skleničku kyanidu a po nesnesitelných bolestech opustil svůj svět literatury, pralesa, lásky a tragédie. Po poslední poctě, kterou mu vzdala argentinská metropole, byly jeho ostatky převezeny do Urugaye. Quirogoва cesta životem skončila tam, kde tento vynikající povídkář poprvé spatřil světlo světa, v Saltu.

2. Quirogova povídková tvorba

Horacio Quiroga byl prvním spisovatelem, který v podmínkách Latinské Ameriky vrátil povídce důstojné a určitě zasloužené místo mezi ostatními literárními žánry. Směle můžeme tvrdit, že obohatil i písemnictví světové, což mimo jiné dokazuje i fakt, že u nás se vydával již v polovině dvacátých let. Pokud budeme brát v úvahu předešlé řádky, pak musíme polemizovat s Borgesem, který kolem roku 1970 prohlásil: „Quiroga udělal špatně to, co Kipling udělal už dávno dobře“.⁴ Bioy Casares ho nesoudil lépe. Quiroga nedokázal vytvořit ne - lidskou postavu, jako například svého vzteklého psa, na úrovni Kiplinga, ale ani Kipling či kdokoliv jiný, kdo nebyl Quirogou, nemohl napsat příběh jako „Vyhoštěnci“ (Los desterrados, 1919) či „Pohlavek“ (Una bofetada, 1916).

Zařadit Horacia Quirogu do jedné z literárních škol by byla zbytečná snaha. Řekněme, že patřil ke všem, jak už zmínil Rubén Darío.⁵ Jeho začátek byl ovlivněn dekadencí francouzského typu, ve své podobě byl modernista, ale také trochu romantik, symbolik, naturalista a realista.

Quirogova povídková tvorba je velice obsáhlá, k nejlepším sbírkám patří *Povídky o lásce, šílenství a smrti*, *Pustina* a *Vyhoštěnci*. Tím nechci tvrdit, že další jeho sbírky neobsahují ukázky jeho vynikajícího mistrovského vypravěčského umění, jako například povídka „Syn“ v souboru *Na onom světě (El más allá)*. Ve své povídkové tvorbě zachytil dramatický zápas člověka žijícího na rozhraní argentinské pampy a pralesa, člověka snažícího se vyrvat panenské přírodě její bohatství. Quirogovy literární postavy loví zvěř, chovají skot, kácejí stromy, pracují na poli, stavějí čluny nebo trhají kámen. Jsou španělskými potomky a nebo jsou to Indiáni či míšenci, Francouzi, Poláci, Belgičani nebo brazilští černoši, Angličané. Zřídka kdy známe jejich minulost, pokud není mimořádně zajímavá. Bývají to často podivíni, samotáři a opilci, zvířata, která mají lidské vlastnosti. Lidé při poslední zkoušce své odolnosti, kdy je v sázce jejich vlastní život. Jejich národnost je spíše exotickým koloritem, pokud neslouží k humornému komolení španělštiny, jako například v povídce „Ostnatý drát“. „El polaco, alto y de ojillos azules, hablaba con agudo y meloso falsete: -¡Ah, toro malo! ¡Mi no puede! ¡Mi

⁴ „Quiroga hizo mal lo que Kipling ya había hecho bien.“ Cit. podle: Castillo, Abelardo, „Liminar. Horacio Quiroga.“ V: *Quiroga, Horacio, Todos los cuentos*, Edición Crítica, Baccino Ponce de León, Napoleon; Lafforgue, Jorge, coord. Madrid: CSIC (Archivos), 1997, str. XXVIII.

⁵ Tamtéž, str. XXX.

ata, escapa! ¡Vaca tiene culpa! ¡Toro sigue vaca! -¡Yo no tengo vacas, usted bien sabe! - ¡No, no! ¡Vaca Ramírez! ¡Mí queda loco, toro!,⁶ a nebo k zřejmému odhalení společenských rozdílů, jako třeba v povídce „Mensúové“. „Flacos, despeinados, en calzoncillos, la camisa abierta en largos tajos, descalzos como la mayoría, sucios como todos los ellos, los dos mensú devoraban con los ojos la capital del bosque, Jerusalem y Gólgota de sus vidas.“⁷ Jejich zápas od nich žádá houževnatost, vytrvalost a statečnost. Jejich hlavním protihráčem je příroda. Konkrétní, podmanivá a nepokořitelná příroda v oblasti Misiones a Chaca. Horacio Quiroga zachycuje přírodu v její osobité každodenní realitě. S oblibou však líčí, co je v ní výjimečného, tajemného a magického. Navíc platí, že skoro neexistuje Quirogoва povídka, kde by hlavní postavou nebyla smrt.

Ve svém *Desateru dokonalého povídkáře* říká, aby autor vzal své hrdiny za ruku a vedl je pevně až do konce.⁸ Opomíní dodat konec tragický, který se tak často vyskytuje v povídkách z naší sbírky (Pérový polštář, Vztekly pes, Po proudu, Úžeh, Ostnatý drát, Mensúové, Yaguaí, Lesní med). Quiroga si je vědom mocného účinku tragického zakončení příběhu, ale v jeho případě bezpochyby nejde jen o literární nástroj, nýbrž i o vědomé vyjádření vlastních úzkostí a obav, pocitu bezvýchodnosti, jenž vyplýval z nehod a neštěstí, které ho pronásledovaly po dobu jeho celého života. Odtud také pramení ona často připomínaná podobnost s Poem. Nemůžeme se domnívat, že v jeho životním díle se neobjevují povídky naplněné optimismem či humorem, nicméně je jich podstatně méně a nepatří k nejzdařilejší části jeho literární tvorby.

Lze tvrdit, že se objevuje velké množství autobiografických prvků v Quirogových povídkách, v povídce „Yaguaí“ z naší sbírky ho můžeme poznat jako Coopera, jako Mr. Jonese v „Úžehu“. Poznáme ho však i jako Subercasauxe v „Pustině“ či jako Mrtvého muže ve stejnojmenné povídce. Málokdy víme z jakého důvodu nebo na jaký podnět vznikla každá z povídek. Výjimkou je velice poeovská povídka „Pérový polštář“, jež prý vznikla jako odezva na ranní bolest hlavy a malátnost, které spisovatel uvedl do souvislostí se semínkem lopuchu, jenž se mu z neznámých důvodů ocitl na polštáři.

⁶ Tamtéž, str. 70.

⁷ Tamtéž, str. 77.

⁸ Tamtéž, str. 1194. „Toma a tus personajes de la mano y lléalalos firmamente hasta el final. (...)“ (v: *Babel, revista bisemanal de arte y crítica*, Buenos Aires, julio 1927).

Zápasy Quirogových hrdinů se většinou odehrávají v krásných a úchvatných scénériích pralesa a autor uchvácen nechává plynout svá předlouhá souvětí, což v nás může vyvolat pocit nekonečnosti plání, neporazitelnosti pralesa, monotónního bzučení hmyzu v horkém a parném dni nebo nezadržitelného přívalu deště. Autorovo okouzlení bývá často vzápětí vystřídáno krátkými větami věcného popisu. Podobné stylové a rytmické výkyvy bývají v Quirogových povídkách dost časté a mohou čtenáři způsobit nemalé potíže s porozuměním textu.

Můžeme se domnívat, stejně jako literární kritici, že tyto výkyvy způsobilo Quirogovo chvatné psaní. Což by ovšem bylo v rozporu s jeho *Desaterem*, kde říká: „Nepiš v návalu emoce. Nech ji zemřít a později se snaž ji vzkřísit. Pokud jsi schopen oživit si ji, tak jak se uskutečnila, dorazil jsi v umění do poloviny cesty.“⁹ A dokazuje to i jeho zápisník, do něhož si od roku 1905 ukládal poznámky, které později uplatnil v povídkách, třeba až po deseti a více letech. To, že se můžeme kritikům pokusit vyvrátit nebo aspoň negovat jejich domněnku chvatného psaní, je Quirogova pátá poznámka v *Desateru*, která říká: „Nezačni psát, aniž bys věděl od prvního slova, kam se ubíráš. V dobře zpracované povídce první tři řádky jsou stejně důležité jako poslední tři.“¹⁰ Tím nám sám Quiroga dokazuje, že než začal se psaním povídky, měl vše dobře promyšlené a uspořádané.

Přes společenské pozadí Quirogových povídek, přes autorův třídní původ a pozdější sociální postavení, autor nikdy nezměnil svůj lidský pohled a sympatizoval s vykořisťovanými a utlačovanými, jak to poznáme například v povídce „Mensúové“, kde zcela zřetelně stojí na straně prostých lesních dělníků, třebaže je nikterak neidealizuje. Můžeme se domnívat, že tento lidský postoj k protagonistům je důsledkem jeho stylu života. Z určitého druhu „aristokrata“,

⁹ Tamtéž, str. 1195. „No escribas bajo el imperio de la emoción. Déjala morir, y evócala luego. Si eres capaz entonces de revivirla tal cual fue, has llegado en arte a la mitad del camino.“

¹⁰ Tamtéž, str. 1194. „No empieces a escribir sin saber desde la primera palabra adónde vas. En un cuento bien logrado, las tres primeras líneas tienen casi la importancia de las tres últimas.“ Adgar Allan Poe si to již mnohem dřív poznamenal skoro stejným způsobem: „V povídce správně řečeno – kde není místo na rozvinutí charakterů nebo pro nahodilou bohatost a různorodost – pouze stavba se vyžaduje mnohem nutněji než v románu (...) většina našich spisovatelů povídek (...) zdá se že, začínají psát své vyprávění, aniž by věděli, jak skončí; především jejich konce (...) zdá se, že již zapomněli na jejich začátky. Cit. podle: španělského vydání Poe, E. A. *Ensayos y críticas*. Madrid: Alianza ed., 1973, str. 256. Do španělštiny přeložil Julio Cortázar. “En el cuento propiamente dicho – donde no hay espacio para desarrollar caracteres o para una gran profusión y variedad incidental – la mera construcción se requiere mucho más imperiosamente que en la novela (...) la mayoría de nuestros cuentistas (...) parecen empezar sus relatos sin saber cómo van a terminar; por lo general, sus finales (...) parecen haber olvidado sus comienzos.“

který v mládí cestoval do Paříže a promrhal veškeré své zděděné peníze po otci, se stal člověkem pracujícím s mačetou v pralese pod silným sluncem, který je schopen zabít hada za pětadvacet minut, jak poznamenal v jednom ze svých dopisů, a nebo ujet osm set kilometrů na rozvrzané motorce, aby navštívil svoji kamarádku.

Zřejmé je, že Quiroga vždy chtěl, s výjimkou *Vyhoštěnců*, uspořádat své knihy tak, aby obsahovaly „povídky všech barev“, což znamená různorodost atmosféry, prostředí (metropole a venkov), témat (nešťastná láska, boj s nebezpečnou přírodou, strach, vůle, okouzlení a hrůza ze smrti), literárního směru (modernistického s realistickým) a žánru (alegorie a povídka).

2.1. Vlivy nejen světových autorů

„Věř v mistra – Poa, Maupassanta, Kiplinga, Chejova – jako v Boha samého.“¹¹ Takto zní první poznámka v jeho *Desateru dokonalého povídkáře*, kterou veřejně hlásal během svého života a z níž je ihned jasné, kteří autoři měli na Quirogu největší vliv a zasloužili si jeho obdiv. Nesmíme opomenout norského dramatika a básníka Henrika Johana Ibsena a jeho divadelní hru o pěti dějstvích *Brand* (*Brand*, 1866), jejíž téma - otázka volby a její následky, které samozřejmě směřují ke smrti, inspirovala Quirogu v povídce „Ostnatý drát“.

O Dostojevském řekl, že to byl nejoriginálnější ruský spisovatel. Svojí tvorbou se také přiblížil autorům jako byli Mexičan Mariano Azuela a Argentinec Manuel Gálvez. Podobá se jim tím, jak pečlivě vytváří řetězec motivů, které vedou protagonistu tak jistě k nešťastnému konci.¹² To, co je nejvíce jasné, jak už jsme zmínili, je, že pro Latinskou Ameriku byl Quiroga zakladatelem povídky. Udělal to, co nikdo před ním. Totéž, co udělal Poe pro literaturu severoamerickou - uvedl v systém krátké vyprávění a pozvedl ho jako žánr do kategorie literatury. Jeho příběhy nejsou nezdařené novely, ani básně v próze, ani pokusy o pravé povídky. Jsou to povídky s velkým P. Každé vyprávění je uzavřený svět se svými pravidly.

Když se zaměříme na Quirogu z jiného úhlu, z pohledu přírody a okouzlení z hrůzy, můžeme si položit dvě otázky: Co je to, co ho odlišuje od Brita Rudyarda Kiplinga, s kterým má společné téma pralesa? Co je to, co ho odlišuje od Poea, s kterým sdílí okouzlení pro hrůzu a smrt? Kipling byl anglický kolonizátor narozený v Indii, kterého příroda a její výtvoři oslnily jako cestovatele časem, který navštíví ztracený svět. Quiroga nebyl žádný kolonizátor, nýbrž obyvatel Misiones. Stává se součástí pralesa, žádným návštěvníkem. Nejvíce je patrný Kiplingův vliv ve sbírkách *Pohádky z pralesa* a *Anakonda*, ve kterých Quiroga vyobrazuje atmosféru pralesa nejen z pohledu zvířat žijících zde. To, že Rudyard Kipling měl velký vliv na jeho tvorbu a tento vliv byl zřetelný již

¹¹ Tamtéž, str. 1194. „Cree en un maestro – Poe, Maupassant, Kipling, Chejov – como en Dios mismo.“

¹² Franco, J., *Historia de la literatura hispanoamericana*, Ariel, Barcelona, 1981, str. 239.

v jeho době, dokazuje i nekrolog deníku *Noticias Gráficas*, kde byl otištěn titul: „Horacio Quiroga, náš Rudyard Kipling, zemřel.“¹³

Odlišnost s Edgarem Allanem Poeem se může zdát zřetelnější: ostré kontrasty - na jedné straně bažiny a kapradí z oblasti Misiones, na druhé straně Poeův okázalý a vyčerpávající popis krajiny kolem domu, v němž jako by však skomíraly temné, opuštěné pokoje, které „vrůstají“ do lidské mysli a deformují ji. To, co je ale odlišuje, je výběr krajiny. V Poeovi povídce „Zlatý brouk“ autor popisuje ostrov: „Tento ostrov je opravdu podivný. Je tvořen skoro úplně jen mořským pískem a měří asi tři míle. Jeho šířka nepřesahuje v žádném bodě čtvrt míle. Od pevniny je oddělen sotva postižitelnou zátočinou, bahnitou cestou mezi bujným rákosím a slizem, oblíbeným útulkem bahňáků. Rostlinstvo, jak se dá očekávat, je řídké a kde je, je zcela zakrslé. Stromů jakékoli výše tu není vůbec.“¹⁴ Quiroga je realista, lépe řečeno realista jiným způsobem než je Poe. Úžeh, muž sežraný mravenci nebo dívka vysátá klíštětem jsou možnosti z reálného života. Poeovy mrtvoly, které vstanou z mrtvých díky velké síle své vůle, jeho těla bez života, která se rozloží v okamžiku před očima vypravěče, a nebo rozhovory na onom světě jsou skutečnosti ze světa podvědomí, šílenství nebo ze snění. Ačkoliv Quiroga je tvůrce postav a Poe situací, které tvoří s velkou přísností a logikou u obou najdeme vždy hrůzu, šílenství a bizarní nádheru smrti.

Jak už jsem zmínila, oba dva autoři ctíli důležité pravidlo - než začne autor psát svou povídku, musí od prvních řádků vědět, kam jeho povídka směřuje. (viz poznámka číslo 13). Jedno z pravidel, které Quirogu a Poea spojovalo.

Quiroga obdivoval Poea jako „geniálního tvůrce příběhu s tajemstvím.“¹⁵ Poeův vliv je nejpatrnější v Quirogových povídkách „Pronásledování“ (*Los perseguidos*, 1905) a „Podříznutá slepice“ (*La Galina degollada*, 1925). Dalším dílem, které stojí za zmínku je jedna z jeho prvních dekadentních povídek, kterou napsal ve svém rodném městě Salto „Para una noche de insomnio“ (*Pro bezesnou noc*, 1899), kde je velice zřetelný vliv Poea v tématu strachu. U obou je téma strachu jedním z nejvíce propracovaných. Quirogovy povídky ztělesňují lidský strach v pralese, který zdůrazňuje dlouhými popisy, které shrnují a ztělesňují

¹³ „Horacio Quiroga, nuestro Rudyard Kipling, ha muerto.“ Cit. podle: Lafforgue, Jorge, „Actualidad de Quiroga.“ V: Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge coord. Madrid: CSIC (Archivos), 1997, str. XXVIII.

¹⁴ Poe, Edgar Allan, *Dobrodružství A.G. Pyma a jiné povídky*, Melanrich, Praha, 1929, str. 367.

¹⁵ Houdoušek, Eduard a kol., *Slovník spisovatelů Latinské Ameriky*, Praha Libri, 1996, str. 440.

nadpřirozenou hrůznost: „Al cabo de media hora, sentí que me tocaban y me di vuelta. Mis amigos estaban lívidos. Desde el lugar en que nos encontrábamos, el muerto nos miraba. Sus ojos parecían agrandados, opacos, terriblemente fijos. La fatalidad nos llevaba bajo sus miradas, sin darnos cuenta, como unidos a la muerte, al muerto que no quería dejarnos. Los cuatro nos quedamos amarillos, inmóviles ante la cara que a tres pasos estaba dirigida a nosotros, ¡siempre a nosotros!¹⁶

Pravděpodobně nejvíce byl ovlivněn svým přítelem Argentincem Leopoldem Lugonesem. Stal se jeho pomocnou rukou na počátku jeho tvorby, ale také člověkem, který mu nejednou pomohl v životně důležitých situacích. Lugonesova a Daríoova modernistická poezie poznamenala sbírku básnických próz *Korálové útesy* (*Los arrecifes de coral*, 1901).¹⁷ Byl to právě Lugones, který ho přivedl do pralesa, jako fotografa expedice, které byl členem. Quirogu prales oslnil natolik, že se rozhodl do něj vrátit a strávit zde několik let svého života. Lugones byl pro Quirogu učitelem a celoživotním přítelem a zpovědníkem.

¹⁶Quiroga, H. „Para noche de insomnio.“ V: Quiroga, H. *Todos los cuentos*. Cit. vyd., str. 905.

¹⁷Houdoušek, Eduard a kol, cit. dílo, str. 440.

2.2. Quirogovy tvůrčí etapy a žánry

Quirogovu literární tvorbu datujeme do let 1897 a 1937. Převládají dva pohledy na celou tvorbu Horacia Quirogy: jeden klade důraz na jeho vývojové etapy, druhý na žánry, které ho oslovily. Co se týče prvního pohledu, stojí za zmínku pohled Rodríguez Monegala z roku 1950, ačkoliv existuje mnoho dělení Quirogovy tvorby.

Emir Rodríguez Monegal rozlišuje čtyři etapy:

- a) první etapu představuje „literární počátek, první kroky k modernismu, dekadence, kolísání mezi veršem a prózou“¹⁸ a je zakončena vydáním knihy *Zločin toho druhého* (1904)
- b) současně se sbírkou *Povídky o lásce k šílenství a smrti* (1917), Quiroga ukončuje svou druhou etapu, která ho představuje jako „obyvatele provincie Misiones a autora vypravěčské dovednosti“¹⁹
- c) přibližně do dvacátých let se soustřeďuje jeho třetí etapa, která představuje Quirogu jako „vyrovnaného mistra a pána své hojnosti“²⁰, je zakončena jeho nejvyváženější a autentickou knihou *Vyhoštěnci* (1926)
- d) poslední etapa je zapsána pod další neúspěch Quirogy jako „novelisty, jeho postupného zanechávání umění a jeho rozumného odstoupení“²¹, je zakončena dílem *Na onom světě* (1935).

Podle literárních žánrů se Quirogovo dílo zpravidla dělí do pěti skupin:

- 1) Poesie. Její texty jsou převážně sebrané v jeho první knize *Korálové útesy* (1901), ale také jsou součástí osmého dílu jeho *Nevydaných děl (Obras inéditas...)*, který připravil výborný uruguayský literární kritik Arturo Sergio Visca pod názvem *Época modernista* (1973)
- 2) Fikce a vyprávění. Představují dva romány (Příběh kalné lásky [1908], Bývalá láska [1929]), šest novel („Spoluvinné bestie“, [Las fieras cómplices]; „Vraždící opice, [El mono que asesinó]; „Falešný muž“, [El hombre artificial]; „Žrout lidí“, [El devorador de hombres]; „Konec Římské říše“, [El remate del Imperio Romano]; „Hon na lidi v Africe“, [Una cacería humana en África]; vydaných

¹⁸ Rodríguez Monegal, E. „Objetividad de Horacio Quiroga“, Montevideo, *Número*, druhý ročník, číslo 6-7-8, leden-červen 1950. Též v: *La literatura Uruguay del 900*. Montevideo, 1950. Cit podle: Quiroga, H. *Todos los cuentos*, cit. vyd., str. XXXIX.

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

²¹ Tamtéž

mezi lety 1908 a 1913 pod pseudonymem S. Fragoso Lima) a přibližně další dvě stovky povídek vydaných pod pseudonymy Aquilino Delagoa a Dum-Dum, které nakladatelství Claudio García a Cía v Montevideu publikovala jejich větší část v několika dílech vydání *Cuentos* (především svazky IX a XII)

3) Články. Vydané v denících a časopisech, které nikdy nebyly autorem zařazeny do knih a jsou velmi různé povahy. Článkem začíná, ale také končí celoživotní tvorba Quirogy; jedná se o články „Pro cyklisty“ („Para ciclistas“, 1897) a „Tragédie ananasu“, („La tragedia de los ananas“, 1937)

4) Divadlo a film. Quiroga zdramatizoval svoji povídku „Období lásky“ pod titulem Obětované (1920) a publikoval krátké divadelní dílo „xVoják“ (El soldado, 1923). Také napsal dva scénáře, které ale nikdy nebyly natočeny „Darebáctví“ („La jangada“) a „Podříznutá slepice“ („La gallina degollada“).

5) Dopisy. Korespondence, kterou udržoval po celou dobu svého života, pouze s krátkou přestávkou, když žil v oblasti Misiones. Do této skupiny bezpochyby patří jeho *Deník z cesty do Paříže*.²²

Tato dvě rozdělení jeho tvorby nám pomáhají utřídit jeho různorodou literární tvorbu a zároveň si můžeme všimnout, jak se její jednotlivé etapy prolínají jedna s druhou.

²² Tamtéž, str. XL, cit. podle: ve studii Rodríguez Monegala, E.

3. Povídky o lásce k smrti a šílenství

3.1. Úvodem ke sbírce

Quiroga dosáhl svého uměleckého vrcholu během dvacátých let 19. století. Můžeme říct, že tento proces vytváření velkého povídkáře začal vydáním jeho sbírky povídek *Povídky o lásce k smrti a šílenství* (*Cuentos de amor de locura y de muerte*) v roce 1917.

Celkem se tento soubor dočkal trojího vydání. První byl vydán v roce 1917 nakladatelstvím Cooperativa Editorial v Buenos Aires. Manuel Gálvez, zakladatel zmíněného nakladatelství, vzpomíná:

„Přicházím, abyste mi dal knihu pro nakladatelství Cooperativa, řekl jsem Quirogo. Neodejdu, jestli mi ji nedáte. Odpověděl mi, že má asi sto povídek, které vyšly v časopise *Caras y Caretas*. Většinou rozsahem nepřesáhnou jednu stranu v časopise. Slíbil, že nebudou delší. Aby toho dosáhl, musel vyvinout velké stylistické úsilí. Přinesl desky plné povídek, z kterých jsme společně vybrali některé, ale bylo nemožné dokončit to napoprvé. Proto mi slíbil, že mi brzy vytvoří sbírku povídek. Byl to muž, který co slíbí, to splní. Nazval ji *Povídky o lásce k smrti a šílenství*, ale bránil se vložení čárky mezi slova.²³ Sbírka se vyprodala (...).²⁴

Podle Emira Rodríguez Monegala je pravděpodobný původ názvu odvozen z pasáže povídky „Zločin toho druhého“ (*El crimen del otro*, 1904): „Distraído, Fortunato permaneció un momento sin hablar. Pero la locura, cuando se le estrujan los dedos, hace pirueta increíbles que dan vértigos, y es fuerte como el amor y la muerte.“²⁵

Svazek prvního vydání o 233 stranách obsahoval celkem 18 povídek, stejně jako ve druhém vydání o rok později v roce 1918 ve stejném nakladatelství. Třetí, a poslední vydání v životě Horacia Quirogy, jehož datum není uvedeno ani

²³ Vlastní poznámka o čárkách ve španělském titulu.

²⁴ -Vengo a que me dé un libro para la Cooperativa –le dije a Quiroga-. Y no me iré si no me lo da. Me contestó que tenía un centenar de cuentos publicados en *Caras y Caretas*. En su mayoría abarcaban sólo una página de la revista. Se había propuesto que no pasaran de esa extensión. Y para hacerlos caber, había realizado minuciosos esfuerzos estilísticos. Trabajo una carpeta y elegimos algunos; pero como no era posible elegirlos todos de una vez, prometió formarme el libro muy pronto. Era hombre de palabra y cumplió. Le puso por título *Cuentos de amor de locura y de muerte*, y no quiso que se pusiera coma alguna entre esas palabras.[*subrayado nuestro*]. El libro se agotó (...). Gálvez, M. *Amigos y maestros de mi juventud*. Buenos Aires: Editorial Guillermo Kraft, 1944. Cit. podle: Quiroga, H. *Todos los cuentos*, cit. vyd., str. 5.

²⁵ Tamtéž, str. 6.

na titulní straně, ani v závěru, bylo vydáno nakladatelstvím Babel. Později máme zaznamenány další dvě nová vydání z let 1925 (Buenos Aires) a 1930 (Madrid).

Z definitivní verze souboru byly vynechány tři povídky „Zasmušilé oči“, („Los ojos sombríos“), „Umělé peklo“; („El inferno artificial“) a „Vzteklý pes“, („El perro rabioso“) - jejich celkový počet tak klesl na patnáct povídek.

Quiroga se nerad vyjadřoval ke svému psaní, ale máme k dispozici dopis, který napsal svému příteli Dr. J. M. Delgadovi, ve kterém reaguje na jeho názor na své povídky a vysvětluje, proč některé povídky jsou lepší než jiné. Tento dopis je zaslán z Buenos Aires, kde Quiroga měl své sídlo po letech strávených v Chacu a oblasti Misiones:

„Dnes jsem dostal Tvůj dopis a lepší nemůže být. Vzhledem k romantickému obdivu k Tvé práci, Tvůj dopis mi lichotí. Myslel jsem si, že „La meningitis y su sombra“, „Estación de amor“ a „La muerte de Isolda“ se ti budou líbit. Hlavně ta poslední pro svoje téma nešťastné lásky. Ale nečekal jsem to s povídkami z pralesa. Tím spíše se mi zamlouvají tvé názory. Pro mě je jednou z nejlepších povídek „Alambre de púa“, kterou jsi vůbec nezmínil. Myslím, že se mi docela podařilo zachytit sílu žití.

Když jsem psal tyhle povídky z divočiny, žil jsem tam. Uběhly dva roky, aniž bych se dozvěděl, jak jsou přijaty. Dva roky jsem nevěděl, jestli se líbí to, co píší nebo ne. To není krátká doba. Co mě zajímalo, bylo, jestli v tom dýchá život a nedozvěděl jsem se nic. Když jsem sem přijížděl každé dva roky, sem tam mi někdo řekl pár slov k mým příběhům, které přitom vyšly již před několika měsíci. Tak ještě po osmi letech boje jsem získal nečekaný dojem - jak jsem zvyklý psát sám pro sebe. Má to své nevýhody, ale na druhou stranu také jednu ohromnou výhodu – píší to, co ve skutečnosti cítím, bez ohledu na to, jestli se to líbí Juanovi nebo Pedrovi. Také si uvědomuji, že to, co jsem psal dříve (povídky s překvapením, jako „El Almohadón de pluma“, se líbily více než mé drsné povídky, typu „Meningitis y su sombra“ nebo povídky z pralesa. Jednoho dne jsem došel k závěru, že víc než efekt (pokud si ho povídka nežádá), je mnohem těžší udělat konec, který čtenář už dávno uhl. Tak, jak sis toho všimnul v povídce „Meningitis y su sombra“ (...) (Buenos Aires, 8.června 1917).²⁶

²⁶ *Cartas inéditas de Horacio Quiroga*, svazek II, Montevideo, Instituto Nacional de Investigaciones y Archivos Literarios, 1959. Prolog Mercedes Ramírez de Rossiello, uspořádání a poznámky Roberto Ibáñez, str.62. -Hoy me llegó tu carta, y más sabrosa no se puede. Dada la estimación romántica que tengo por tu trabajo, aquélla me halaga sobremanera. No se me escapaba que *La meningitis*, *Estación de Amor* y sobre todo *Isolda* te iban a gustar –y en particular ésta, por lo que tiene de amor llorado. Pero no esperaba eso de los cuentos de monte. Tanto más me agrada, pues, tu opinión sobre éstos. Para mí, uno que no has nombrado es de lo mejorcito: *Alambre de púa*. Creo que la sensación de vida no está mal lograda allí.

Quando he escrito esta tanda de aventuras de vida intensa, vivía allá, y pasaron dos años antes de conocer la más mínima impresión sobre ellos. Dos años sin saber si una cosa que uno escribe gusta o no, no tiene nada de corto. Lo que me interesaba saber sobre todo es si se respiraba vida en eso; y no podía saber una palabra. Cuando venía por aquí cada dos años, apenas si uno que otro me

Dílo Horacia Quirogy není v České republice příliš známé. Roku 1910 vyšel v Ottově Světové knihovně nevelký soubor Jihoamerické povídky, do něhož překladatel Jan Jetmar začlenil i pět povídek Quirogových. Datum 1959 nese slovenské vydání *Rozpravek z pralesa* a o rok později vyšly *Pohádky z pralesa* česky ve Státním nakladatelství dětské knihy v Praze. V následujících letech pak bylo publikováno v různých časopisech několik jeho povídek. V roce 1978, k stému výročí Quirogova narození, byl vydán vábor z povídek *Návrat Anakondy*, který sestavil, přeložil a předmluvou opatřil Jiří Rausch.

decía dos palabras sobre esas historias, que a lo mejor llevaban meses ya de aparecidas cuando veía a alguien. De modo que aún después de ocho años de lidia, la menor impresión que se me comunica sobre eso, me hace un efecto inesperado: tan acostumbrado estoy a escribir para mí solo. Esto tiene dos desventajas; pero tiene en cambio esta ventaja colosal: que uno hace realmente lo que siente, sin influencia de Juan o Pedro a quienes agradar. –Sé también que para muy muchos lo que hacía antes (cuentos de efecto, tipo *El Almohadón*), gustaba más que las historias a puño limpio, tipo *Meningitis* o las de monte. Un buen día me he convencido de que el efecto no deja de ser efecto (salvo cuando la historia lo pide), y que es bastante más difícil meter un final que el lector ha adivinado ya: tal como lo observas respecto de *Meningitis*.

3.2. Název sbírky

Italský spisovatel Petrarca napsal: „Pro mě žít a psát je jedna a ta samá věc“. Tato slova výstižně popisují Quirogu samého. Jen stěží si dokážeme představit Quirogu bez povídek a povídky bez Quirogy. Stejně si nedokážeme představit Quirogovu povídkovou tvorbu bez *Povídek o lásce k smrti a šílenství*.

Nyní se budeme zabývat jednotlivými povídkami z této sbírky (*Povídky o lásce k smrti a šílenství*). Vycházíme z finální podoby sbírky²⁷, a proto se blíže seznámíme s patnácti povídkami.

Sbírka povídek *Povídky o lásce k smrti a šílenství* je jedinou, která neobsahuje povídku stejného názvu jako titul souboru. Tato okolnost se údajně přičítá autorově úmyslu vynechat čárku, což způsobuje, že všechna tři témata se promítají ve všech povídkách. Do češtiny je tedy možno uvést dva možné překlady. S čárkou, tedy *Cuentos de amor, de muerte y de locura*, by zněl *Povídky o lásce, smrti a šílenství*. My se ale budeme držet druhé varianty názvu povídek a to *Cuentos de amor de muerte y de muerte* čili v českém jazyce *Povídky o lásce k smrti a šílenství*, ačkoliv obvykle platí, že název je daný posledním kritickým vydáním díla. Jak uvedu později ve své diplomové práci, název „bez čárky“ vyhovuje lépe mému náhledu na autorovo dílo, v němž se láska setkává se smrtí a smrt často doprovází šílenství. Čárka jako by pomyslně oddělovala jednotlivá témata v povídkách, což podle mé analýzy nekoresponduje se záměry i životem autora.

Ačkoliv ve sbírce *Povídky o lásce k smrti a šílenství* najdeme výborné povídky, liší se od ostatních sbírek tím, že si nese s sebou materiál, který vznikl už tehdy, kdy se teprve autor učil psát žánr, ve kterém se stal nenapodobitelným. Lépe řečeno, jsou zde povídky, v nichž je patrný vliv Poea a nebo povídky připomínající Rudyarda Kiplinga, ale jsou zde i povídky, které obsahují jen původní prvky. V této knize můžeme sledovat, jak se vyvíjel autorův talent a pojetí povídky.

²⁷ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 5.

3.2.1. Období lásky (Una estación de amor, 1912)

„Una estación de amor“ je první Quirogovou povídkou umístěnou ve sbírce *Povídky o lásce k smrti a šílenství*. Poprvé byla vydána pod názvem „Un sueño de amor“ (Sen o lásce) se šesti ilustracemi Caspara Davida Friedricha, který je považován za nejdůležitějšího německého romantického malíře.²⁸

Příběh se opírá o několik autobiografických událostí mezi lety 1896 a 1905. Quirogovi přátelé z mládí a autoři jeho prvního životopisu José Ma. Delgado a Alberto J. Brignole špatně uvedli datum prvního setkání Horacia Quirogy s Maríou Esther Jurkowskou na saltském karnevalu roku 1898. K této epizodě došlo již o dva roky dříve. Což dokazují texty napsané Quirogo, které jsou uchované v *Cuaderno de Composiciones Juveniles*.

Text datovaný 20. června 1896 nazvaný „¡Es natural!“ (Je to přirozené!) říká: „Esther mě nepoznala. Třesoucí se vzrušením jsem prošel kolem ní. Neviděl jsem ji čtyři měsíce a ona na mě už zapomněla.....“²⁹ Tento důkaz nám napomáhá potvrdit fakt, že se nepotkali na karnevalu v roce 1898, nýbrž roku 1896. Povídka tedy obsahuje Quirogovy vzpomínky přinejmenším do roku 1905. V pozdějších letech povídku sám Quiroga zdramatizoval pod názvem „Las sacrificadas“. Povídka se stala inspirací pro mnoho umělců. Příkladem je režisér Sergio Otermin, který povídku použil pro natočení televizního filmu, který vysílala televize na kanále 12 v Montevideu v prosinci 1981.

Můžeme si klást otázku, proč právě tato povídka. Jedním z důvodů může být téma lásky, které se u Quirogy neobjevuje tak často. Láska, kterou vyobrazuje, neodpovídá romantickým představám o lásce. Nejen v této povídce není dovedena do „šťastného“ konce a nekončí svatbou obou zamilovaných, výjimkou je na příklad povídka „Péřový polštář“, kde se sice uskuteční svatba zamilovaného páru, ale povídka končí smrtí protagonistky. Ačkoliv je to povídka o lásce, pro Quirogu je typické, že se v ní objevuje téma smrti. Na konci povídky „Období lásky“ umírá matka Lídie, hlavní ženské postavy, čímž se konec povídky stává více dramatickým a krutým k samotné Lídii.

Na začátku mezi oběma protagonisty vzplane nezkrotná vášně a touha. Nébel, osmnáctiletý chlapec, se chce ihned se čtrnáctiletou Lídií oženit. Jako

²⁸ Tamtéž, str. 29. (v: *Caras y Caretas*, Buenos Aires, 13. leden, 1912, ročník XV, číslo 693)

²⁹ Tamtéž, str. 29. „Esther no me ha conocido. He pasado a su lado, temblando de emoción. Cuatro meses que no la veía, y me ha olvidado.“

vztah Quirogy s Maríou Esther Jurkowskou je narušován mnohými odloučeními, také Lídie a Nébel musí čelit tomuto faktu. Přes opakované odloučení jejich láska neutrpí trhliny. Avšak jednoho dne Nébel obdrží dopis od své milované: „Idolatrado Octavio: Mi desesperación no puede ser más grande. Pero mi mamá ha visto que si me casaba con usted, me estaban reservados grandes dolores, he comprendido como ella que lo mejor era separarnos y le jura olvidarlo nunca.“³⁰ a jejich velká láska skončí ze dne na den odjezdem Lídie.

Po jedenácti letech se ženatý Nébel náhodně setkává s matkou Lídie, která je závislá na morfiu stejně, jako její dcera. Donutí ho k návštěvě, při které se setkává s Lidií. V jejich srdcích můžeme zaregistrovat poslední plamínky jejich lásky z mládí, ale je již pozdě. Lídie zůstává sama se svým morfiem. V této povídce nezabývá zvíře z pralesa, ani člověk, ale pouze smutek nad osudem a injekční stříkačka.

Při psaní tohoto příběhu byl Quiroga velice ovlivněn svou vlastní zkušeností s nešťastnou láskou, která ho provázela celý život, což dokazuje fakt, že obě jeho manželství skončila nešťastně.

³⁰ Tamtéž, str. 21.

3.2.2. Isoldina smrt (La muerte de Isolda, 1914)

„La muerte de Isolda“³¹ je druhou povídkou ze sbírky věnovanou nenaplněné lásce. Hrdinka Inés se zamiluje do muže, který ji opustí kvůli jiným ženám. Jako v první povídce, dochází k dalšímu setkání po dlouhé desetileté pauze. Inés muže však odmítne se slovy, že je již pozdě. V této povídce se nám neobjevují žádné autobiografické prvky, které by nám byly známy. Quiroga napsal tuto povídku pod vlivem německého skladatele Richarda Wagnera a jeho slavnou operou „Tristan a Isolda“, kde Richard Wagner čerpal námět z keltské pověsti ze 12. století o velké lásce a zradě, která končí tragicky. Prvními slovy Quiroga nastiňuje námět svého vyprávění. Obsahuje obdobnou scénu, jako kterou začíná Wagnerova opera, kde postava hlavní hrdinky vzlykajíc, leží na otomanu se zastřenou tváří. Hlavní hrdina zjišťuje, že je stále zamilován do Inés i po tolika letech. Uvědomuje si, že si celou dobu pouze nalhával, že ten pocit, který cítí k Inés, je lhostejnost, ve skutečnosti je to láska. Ale již není cesty zpět. Inés ho odmítne a jeho láska končí nešťastně.

Skoro všechny Quirogovy povídky byly několikrát přepsány, tak i tato povídka musela být přepracována, aby se Quirogovi hodila do souboru *Cuentos de amor de locura y de muerte*. Příkladem je změna jména hlavní hrdinky, která se původně jmenovala Alicia.: „Seguro, pues, del triunfo, pensé entonces en el modo de romper con Alicia. Continuaba viéndola...“³². Jedním z důvodů této změny může být fakt, že do svého souboru také zahrnul povídku „El almohadón de pluma“, kde se hlavní protagonistka jmenuje Alicia. Je zřejmé, že nechtěl spojovat Alicii z jedné povídky s Alicií z povídky druhé. Můžeme se domnívat, že když Quiroga hledal nové jméno pro Alicii a zvolil Inés, se inspiroval Wagnerovou Isoldou, protože obě jména začínají na stejné písmeno.

V další části povídky zaměnil jméno Bergson jménem Padilla: „Bergson se zastavil.“³³. Quiroga nechtěl vzbuzovat žádnou podobnost s francouzským filosofem a nositelem Nobelovy ceny za literaturu Henrim Bergsonem. Nejvíce si oblíbil jeho dílo z roku 1907 *Vývoj tvořivý*. Quiroga byl ovlivněn četbou i jiných francouzských spisovatelů, především Maupassantem, Balzákem a Flaubertem. Quiroga neuměl dobře francouzsky, což mu nebránilo s oblibou používat

³¹ Tamtéž, str. 39, (v: *Fray Macho*, Buenos Aires, ročník III, číslo 109, 29. květen 1914)

³² Tamtéž, str. 33.

³³ Tamtéž, str. 36 „Bergson se detuvo.“

francouzské výrazy, obraty a slovíčka ve svých dílech. Nejvíce se u něho objevují tvary podstatného jména a sloves: „ – Me creerá – reanudó Padilla – si le digo que en mis insomnios ...“³⁴. Quiroga pracuje s francouzským podstatným jménem „insomnie“, který ve španělštině přejímá tvar „insomnio“.

³⁴ Tamtéž, str. 36.

3.2.3. Kámen (El solitario, 1913)

Povídka „Kámen“ se poprvé objevila v periodiku *Fray Mocho*, který vycházel v argentinské metropoli Buenos Aires. Je to třetí a poslední povídka o nešťastné lásce. Nebyl by to Quiroga, kdyby tato láska nebyla nenaplněna nebo by neskončila tragickým koncem. Na rozdíl od předešlých dvou povídek, v této dochází ke sňatku dvou protagonistů Kassima a Marie. Nebyla to svatba z lásky ze strany Marie, ale její manžel Kassim byl velice zamilován. Kassim nebyl příliš pohledný a atraktivní muž: „Kassim, de cuerpo mezquino, rostro exangüe sombreado por rala barba negra...“³⁵. Ve svých pětatřiceti vlastnil malé zlatnictví. Maríá byla mladá a krásná žena, která do svých dvaceti let čekala na vhodného nápadníka. Pak se rozhodla vdát bez lásky za Kassima.

Další odlišný prvek je dominantní žena, která je stále nespokojena a manipuluje s manželem. V prvních dvou povídkách vystupují ženy klidné a mírné, které jsou velice oddány svým protějškům.

Maríá neustále vyčítá Kassimovi, že jí nelichotí a nic jí nekoupí, proto Kassim pracuje i o víkendech, aby mohl své ženě dopřát nějaký ten kámen, který si tak vehementně přála. Jejich krátké dialogy jsou plné urážek Kassima, který má neuvěřitelnou trpělivost snášet všechna ponížení.

Jednoho dne Kassim obdrží zakázku na výrobu pánské brože s velkým briliantem. Maríá od první chvíle toužila jen a jen po tomto kamenu. Přemlouvá Kassima, aby spolu utekli a nechali si ho, ale Kassim je poctivý a spravedlivý. Maríá dostává hysterický záchvat a odchází do své místnosti. V tomto momentě se vypravěč rozhodne dále neponižovat Kassima a mění ho z milujícího manžela v zákeřného vraha své spící ženy. Už když Maríá odchází do ložnice spát, Kassim ji ubezpečuje, že ten kámen bude pro ni: „Sí, es para ti; falta poco, Maríá –repuso presuroso, levantándose.“³⁶ V tomto momentě je Kassim rozhodnut, že svou ženu zabije kamenem, kvůli němuž vytrpěl tolik hrubého ponížení. Vypravěč volí za vražedný nástroj kámen, právě práce s kameny hlavního hrdinu vždy vysvobodila od jeho ženy. Druhým důvodem může být fakt, že právě kámen přitahoval Maríi ke Kassimovi a on ve chvíli prozření žárlivě použije předmět jejího zbožňování k její záhubě. Možná je kámen vražedným nástrojem proto, že Kassim, který celý

³⁵ Tamtéž, str. 40.

³⁶ Tamtéž, str. 44.

život pracuje jen a jen s drahokamy, nezná nic jiného. Může existovat spousta dalších důvodů, ale nic nemůže vyvrátit prostý fakt, že kámen je hlavním motivem této povídky i jejím „hlavním hrdinou“.

Tato povídka je pro Quirogu typická, láska v ní vede ke smrti. Dalším typickým prvkem pro Quirogu je zakončení celého příběhu: „Fue al taller y volvió de nuevo. Contempló un rato el seno casi descubierto, y con una descolorida sonrisa apartó un poco más el camisón desprendido. (...) No había mucha luz. El rostro de Kassim adquirió de pronto una dureza de piedra, y suspendiendo un instante la joya a flor del seno desnudo, hundió, firme y perpendicular como un clavo, el afiler entero en el corazón de su mujer.“³⁷ Vypravěč neopomenul ani drastické a znepokojující vyličení momentu smrti: „Hubo una brusca abertura de ojos, seguida de una lenta caída de párpados. Los dedos se arquearon, y nada más.“³⁸

Šťastná láska plná něhy a porozumění v Quirogových povídkách chybí. Jeho hrdinové, ať mužského či ženského pohlaví, jsou většinou osamoceni a bez přátel. Quiroga je k nim ještě více nemilosrdný, když je nechává s tímto vědomím zemřít nebo je naopak nechává naživu s pocitem, že jim zemřela velice důležitá osoba v životě, která aspoň trochu naplňovala prázdnotu v jejich srdcích. Tento záměr může pramenit z jeho vlastních zkušeností se ženami, které ho neočekávaně opouštěly. Důkazem je jeho dopis, který napsal svému příteli Ezequilovi Martínezovi Estradovi: „Postupně ztrácím city a iluze, neboť každá, která mne opustila, si s sebou odnáší skutečný kus mého života.“³⁹

³⁷ Tamtéž, str. 44.

³⁸ Tamtéž, str. 45.

³⁹ Fleming, L. *Horacio Quiroga. Cuentos*. Madrid, Catedra Letras Hispánicas, 1991, str. 83. cit. podle: Peterková, B. (diplomová práce). *Vztah Horacia Quirogy ke smrti*, České Budějovice, 1999.

3.2.4. Lodě sebevrahů (*Los buques suicidantes*, 1906)

Čtvrtá povídka ze sbírky se zabývá jiným tématem než ty předešlé. Doposud byla hlavním tématem nešťastná láska, která končí smrtí jednoho z protagonistů nebo ovlivní tragicky život druhého z páru.

Tato povídka poprvé vyšla v časopise *Caras y Caretas*, kam Quiroga zasílal své příspěvky, 27. října roku 1906 v Buenos Aires. Hlavním tématem je něco, co je šílené, abnormální a nevysvětlitelné, tedy jevu typickém pro fantastickou povídku.

V povídce „Lodě sebevrahů“ se Quiroga inspiroval tématem, které lákalo mnoho světových spisovatelů – Edgara Alana Poea, Guy de Maupassanta, Josepha Conrada, Hopa Hogdsona, Hermana Melvilla. Téma záhadné, zpustošené lodi duchů plovoucí beze směru a bez cíle. U Poea se v povídce „Dobrodružství A.G.Pyma“ objevuje následující sugestivní popis: „Pětadvacet, třicet lidských těl, mezi nimi i několik ženských, leželo porůznu mezi zádí a kuchyní ve stavu naprostého, hnusného rozkladu. Viděli jsme jasně, že není živého tvora na osudné lodi.“⁴⁰

V Quirogově povídce se za záhadných okolností ztrácejí celé posádky lodí, pouze jediná osoba přežívá, vypravěč jeho povídky.

Quiroga v této povídce nepoužívá žádná jména ani přibližující popis osob. Zaměřuje se na popis plujících opuštěných lodí po moři, čímž dociluje strachu a napětí u čtenáře, stejně jako Poe: „En el buque no había nadie. Las camisetas de los marineros se secaban a proa. La cocina estaba prendida aún. Una máquina de coser tenía la aguja suspendida sobre la costura, como si hubiera sido dejada un momento antes. No había la menor señal de lucha ni de pánico, todo en perfecto orden. Y faltaban todos.“⁴¹

Vypravěč nás seznamuje s příběhem lodi, na které se sám plavil. Námořníci prý byli zachvácení náměsíčnictvím a zbaveni mysli, jeden po druhém naskákali do moře a utopili se. Záhadné lodě se dále plavily bez posádky, kam je proud v moři odnášel. Proč přežil pouze vypravěč, kam loď plula a další podobné otázky, které bychom si mohli klást a které se čtenáři vynořují z mysli, zůstávají

⁴⁰ Poe, Edgar Allan, *Dobrodružství A.G.Pyma a jiné povídky*, cit. dílo: str. 125.

⁴¹ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 47.

nezodpovězeny. Quiroga chtěl, aby si čtenář tyto otázky sám položil a také si na ně sám odpověděl. Zanechává tak ve čtenáři velké, znepokojující otazníky.

Prostředí povídky, ve které se objevuje šílenství nebo abnormální a nevysvětlitelný jev je mistrovsky vylíčené. Zanechá v čtenáři domněnku, že by tento příběh mohl být z reálného života. Quiroga ukončil povídku otevřeným koncem a tak přinutil čtenáře o příběhu přemýšlet a debatovat: „Poco después el narrador se retiraba a su camarote. El capitán lo siguió un rato de reojo. - ¡Farsante! – murmuró. – Al contrario - dijo un pasajero enfermo, que iba a morir a su tierra -. Si fuera farsante no habría dejado de pensar en eso, y se hubiera tirado también al agua.“⁴²

⁴² Tamtéž, str. 50.

3.2.5. Po proudu (*A la deriva*, 1912)

Povídka „Po proudu“ byla poprvé vydána v časopise *Fray Mocho* 6. června roku 1912. I když povídka patří mezi ty z nejvychválenějších a nejlépe zpracovaných, nepatřila ke Quirogovým oblíbeným, aspoň tolik víme z jeho publikované korespondence. Můžeme si to ověřit v části 3.1 diplomové práce, kde je citován dlouhý dopis Josému Maríovi Delgadovi o sbírce *Povídky o lásce k smrti a šílenství*, v němž není povídka mezi jinými vůbec zmíněna. Jediná zmínka o povídce se objevila v krátkém dopise Luisovi Pardovi z 3. července z roku 1912: „¿Obdržel jednu povídku *A la deriva*? Je mi to divné, Romerito mi nic neřekl.“⁴³

Před tím, než tuto povídku začlenil do sbírky, provedl úpravu, která spočívala v tom, že vynechal animalizaci protagonisty: „¡No me niegue este favor! – clamó de nuevo.“⁴⁴ V původním textu použil sloveso „rugir“, které má stejný význam, ale používá se u vyjádření řevu u zvířat. Toto kolísání je pro Quirogoovo vyprávění typické na příklad v povídce „Úžeh“ se tato změna objevuje také.

Ve výše uvedené povídce není hlavním tématem ani nešťastná láska a ani abnormální či nevysvětlitelný jev, který způsobí smrt. Smrtícím prvkem v povídce je příroda v pralese, a to v podobě jedovatého hada yararacusú,⁴⁵ který uštkne hlavního hrdinu: „El hombre pisó algo blanduzco, y enseguida sintió la mordedura en el pie. Saltó adelante, y al volverse con un juramento vio una yararacusú que arrollada sobre sí misma, esperaba otro ataque.“⁴⁶ Paulino nechtěl zemřít a rozhodl se bojovat o svůj život. Ihned nasedl na loďku doufaje, že dopluje v čas do města Tacurú-Pucú, kde mu pomohou. Kousnutí se velice rychle zhoršovalo, muž si uvědomil, že se asi včas do města nedostane. Paradoxně si ale hrdina myslí, že jed přestal působit právě v okamžiku, kdy byl jeho organismus otráven již natolik, že nebyl schopen adekvátně vnímat realitu a uvěřil ve své přežití. V této pasáži povídky si můžeme všimnout, jak Quiroga neobyčejně krutě nechává doufat a uvěřit hlavního hrdinu v jeho přežití. Muž upadá do komatu, ve

⁴³ Tamtéž, str. 56. „¿Recibió uno *A la deriva*? Me extraña Romerito no me haya dicho nada.“, (v: *Revista de la Biblioteca Nacional*, Montevideo, číslo 18. květen 1978, str. 23.)

⁴⁴ Tamtéž, str. 54.

⁴⁵ Vlastní poznámka: Yararacusú nebo-li yarará, je jedovatý had žijící ve vlhkých oblastech. Existuje několik druhů, nejvíce se jich objevuje v oblasti Misiones. Dorůstá až 150 centimetrů, jejich kousnutí je smrtelné, pokud není v čas poskytnuta pomoc.

⁴⁶ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 42.

kterém se mu vybavují různé vzpomínky na život a na přátele. Quiroga nás nepřekvapil tím, že se v mužových vzpomínkách neobjevuje jeho žena Dorotea. Quiroga líčí ženy jako bytosti, které nepatří do prostředí pralesa. Vždy vystupují jako vedlejší postava, pouze jako nutná část mužova života. Což vyplývá z jeho vlastní životní zkušenosti, kdy jeho první žena neunesla život v pralese a spáchala sebevraždu, tak i druhá žena nebyla schopna žít v prostředí pralesa a odešla zpět do města.

V průběhu povídky nám autor dává jasný směr, k jakému konci se povídka bude ubírat. Již samotné prostředí vyobrazené v tmavých odstínech nás v tom utvrzuje: „El Paraná corre allí en el fondo de una inmensa hoya, cuyas paredes, altas de cien metros, encajonan fúnebremente el río. Desde las orillas bordeadas de negros bloques de basalto asciende el bosque, negro también. Adelante, a los costados, detrás, siempre la eterna muralla lúgubre, en cuyo fondo el río arremolinado se precipita en incesantes borbotones de agua fangosa. El paisaje es agresivo, y reina en él un silencio de muerte.“⁴⁷

Děj většiny povídek se odehrává na území jedné země. Výjimkou je tato povídka, kde muž na své loďce stihne projet třemi zeměmi - Brazílií, Argentinou a Paraguayí: „Allí la corriente del río, que en las inmediaciones del Iguazú corre seis millas, lo llevaría antes de cinco horas a Tacurú-Pucú.“ „La corriente del río se precipitaba ahora hacia la costa brasileña....“^{48,49}

⁴⁷ Tamtéž, str. 54.

⁴⁸ Tamtéž, str. 53 – 54.

⁴⁹ Vlastní poznámka: Iguazú, jsou vodopády na stejnojmenné řece, které se nachází v provincii Misiones v Argentině na hranici s Brazílií, Tacurú-Pucú je město v Paraguayi téměř u brazilských hranic.

3.2.6. Úžeh (La insolación, 1908)

Povídka „Úžeh“ je první vydanou povídkou Quirogy, která patří ke skupině povídek z pralesa. Poprvé byla vydána v časopise *Caras y Caretas* 7. května roku 1908. Také ve sbírce, kterou se zabýváme, je první povídka s tématem z naší sbírky, kdy nemilosrdně vraždí příroda. V povídce „Po proudu“ zabíjela příroda pomocí velice jedovatého hada yararacusú, nyní zabíjí ona sama svou vlastní silou. Hlavní postava Mr. Jones umírá na vyčerpání ze silného slunce, které zužuje krajinu již několik měsíců: „El día avanzaba igual a los precedentes de todo ese mes; seco, limpio, con catorce horas de sol calcinante que parecía mantener el cielo en fusión, y que en un instante resquebrajaba la tierra mojada en costras blanquecinas.“⁵⁰

Postavy cizinců, „gringos“,⁵¹ v oblasti Misiones a Chacu jsou častým tématem Quirogových povídek. V *Povídkách o lásce k smrti a šílenství* se objeví dvě povídky s postavou „gringa“: Mr. Moore, ve které lehkomyšlný a drzý nevlastní bratr Mr. Jones, který na konci povídky zničí jeho statek během čtyř dnů za účelem co nejvíce získat materiálních prostředků: „Míster Moore, su hermano materno, fue allá desde Buenos Aires, estuvo una hora en la chacra, y en cuatro días liquidó todo, volviéndose en seguida al sur.“⁵²; a Mr. Hall v povídce „Lovci klád“, kterou se budeme zabývat později a který je nepřehlédnutelnou tváří imperialistického podniku na těžbu dříví.

Emir Rodríguez Monegal se domnívá, že původ osoby Mr. Jones koření v Američanovi, kterého Quiroga potkal na jedné cestě do Misiones roku 1907, Roberta Hiltona Scotta. Existuje dopis z ledna toho roku z Misiones, ve kterém se zmiňuje o Američanovi, který je opilý, jako postava Mr. Jones v povídce, a umírá na tropické poušti. Tato téma se však také objevuje u autorů Hudsona, Conrada a Kiplinga, které Quiroga četl s velkou oblibou.

Hlavními postavami v povídce „Úžeh“ jsou psi, pět foxteriérů - Old, Milk, Dick, Prince a Isondú - a Smrt. V první verzi povídky z roku 1908 se slovo smrt objevuje s malým písmenem, ale verze z roku 1917, která je začleněna do sbírky *Povídky o lásce k smrti a šílenství*, už ji autor personifikoval a je psaná velkým

⁵⁰ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 58.

⁵¹ Vlastní poznámka k překladu slova „gringo“. V Latinské Americe se tento pojem používá pro cizince s hanlivým nádechem.

⁵² Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge, cit. dílo, str. 63.

písmenem. Tímto chtěl autor pravděpodobně umocnit napjatou atmosféru povídky a vyvolat napětí u čtenáře po dobu celé povídky. Další úpravou, kterou povídka prošla, byla změna jména jako v povídce „Isoldina smrt“. Původně se jeden ze psů jmenoval Mbarigüí, pak ho Quiroga přejmenoval na Isondú. Důvodem změny jména je začlenění povídky „Ostnatý drát“ do stejné sbírky, protože hlavní postavou povídky je býk, který se jmenoval Barigüí, a Quiroga, jako výborný povídkář, nemohl připustit podobnost jmen.

Téma povídky „Úžeh“ je založeno na vědomí psů, kteří jsou schopni vidět přicházející smrt svého pána: „ – Es el patrón – dijo el cachorro, sorprendido de la actitud de aquéllos. – No, no es él – replicó Dick. Los cuatro perros estaban apiñados gruñendo sordamente, sin apartar los ojos de míster Jones, que continuaba inmóvil, mirándolos. El cachorro, incrédulo, fue a avanzar, pero Prince le mostró los dientes: - No es él, es la Muerte. El cachorro se erizó de miedo y retrocedió al grupo. - ¿Es el patrón muerto? – preguntó ansiosamente. Los otros, sin responderle....“⁵³ Quiroga líčí smrt v mnoha podobách, v této povídce je smrt ve formě lidské postavy oděné do bílých šatů, kterou však mohou spatřit pouze psi. Personifikace psů, tak jako smrti, přináší do povídky nový rozměr – na psy pohlížíme jako na lidské, živoucí bytosti a čtenář se více identifikuje s jejich obavami a strachem. Smrt v bílém je hrůzná právě ve své viditelnosti – přichází-li nevitáný host, ohrožující naši existenci, propadáme úzkosti a panice. Obavy psů čtenář poté vnímá intenzivněji – jejich strach, že přijdou o pána a budou trpět hlady je i čtenářovým strachem. Quiroga v této povídce nechává trpět jak Mr. Jones, kterého zabije síla slunečních paprsků, tak psy, kteří si uvědomují svůj osud: „¡Luego la Muerte, y con ella el cambio de dueño, las miserias, las patadas, estaba sobre ellos!“⁵⁴ a měli pravdu: „Los indios se repartieron los perros, que vivieron en adelante flacos y sarnosos, e iban todas las noches con hambriento sigilo a robar espigas de maíz en las chacras ejenas.“⁵⁵

V této povídce Quiroga nepatrně poukazuje na sociální podmínky peonů, kteří pracují na farmě. Jsou nuceni pracovat za jakýchkoliv podmínek, většinou vždy dělají monotónní práci celý den: „Los peones volvieron a las dos a la

⁵³ Tamtéž, str. 59.

⁵⁴ Tamtéž, str. 60.

⁵⁵ Tamtéž, str. 63.

carpición, no obstante la hora de fuego, pues los yuyos no dejaban el algodonal.”⁵⁶ Quiroga se vždy zabýval touto otázkou, snažil se zastávat chudých a vykořisťovaných peonů. Toto téma se velmi zřetelně objevuje v povídce „Mensúové“, kterou se budu zabývat později.

Je nutno si uvědomit, jak fatální může být smrt jednoho jediného člověka - Mr. Jones umírá a tím podepíše osud, jak psům tak peonům.

⁵⁶ Tamtéž, str. 59.

3.2.7. Ostnatý drát (El alambre de púa, 1912)

Povídka „Ostnatý drát“ (podle Quirogy jeho nejzdařilejší povídka – viz dopis Josému Maríovi Delgadovi, který cituji v části své diplomové práce „Úvodem ke sbírce“, podle autora se mu podařilo velmi dobře zachytit sílu žití) poprvé vyšla v časopise *Fray Mocho* 23. srpna roku 1912, doplněna byla čtyřmi ilustracemi od italského malíře Maria Zavattaria. Zavattario žil v Argentině, kde se proslavil jako ilustrátor básně *Martín Fierro* od Josého Fernándeze.

Povídku můžeme zařadit do skupiny povídek z oblasti Misiones a patří mezi nejčtenější Quirogovy povídky. Quiroga opět ukázal, že je mistr překvapujícího konce, konce plného nelítostné krutosti: „Pero de su lomo y de su vientre, profundamente canalizados desde el pecho a la grupa, llovían ríos de sangre. La bestia, presa de estupor, quedó un instante atónita y temblando. (...) Pero su dueño, comprendiendo que le costaría mucho curarlo – si esto aún era posible-, lo carneó esa tarde.“⁵⁷, který převážně obsahují jeho povídky. Rozuzlením celého příběhu sděluje, jak člověk může jen velmi málo udělat pro to, aby se vyhnul projevům a důsledkům nástrahám života.

Hlavní postavou je nafoukaný býk Barigüí, který je schopen všeho, aby se dostal na ovesné pole, za což na konci povídky zaplatí životem. Jeho útky pozorně sleduje stádo krav, které jsou vyobrazeny jako hloupé a lstivé postavy, schopné jen opakovat to samé. Dalšími tichými pozorovateli jsou hnědák a lysák. Vedlejší postavou je býkův majitel Polák, pro Quirogu není národnost důležitá, spíše jí používá k humornému komolení španělštiny (viz. kapitola 2.).

Quiroga ukazuje, že ve zvířecím světě to funguje jako v lidském. I když lysák věděl, jaké nebezpečí hrozí býkovi, nic neudělal proto, aby ho zachránil: „-Los hilos están muy estirados... -observó aún el malacara, tratando siempre de precisar lo que sucedería si...“⁵⁸ Hnědák a lysák pochopili, když viděli, jak silně se krávy obdivují Barigüíovi, že jejich vysoké mínění o býkovi, které až dosud měli, je nepravdivé. To nejabsurdnější bylo, že lysák druhého dne musel odvést býkovo maso na svém hřbetě: „Y el día siguiente tocóle en suerte al malacara llevar a su casa en la maleta, dos kilos de carne del toro muerto.“⁵⁹

⁵⁷ Tamtéž, str. 75.

⁵⁸ Tamtéž, str. 74.

⁵⁹ Tamtéž, str. 75.

3.2.8. Mensúové⁶⁰ (Los Mensú, 1914)

První povídka ve sbírce, která byla viditelně napsaná na téma vykořisťování a ponižování lidí, kolonialismus, pojetí práce a spravedlnosti včetně mentality a způsobu života mensúů. Quiroga se jím zabýval celý život, jak už jsem zmínila v předešlé části pojednávajíc o povídce „Úžeh“.

Poprvé vyšla v časopise *Fray Mocho* 3. dubna roku 1914 v Buenos Aires. Celý děj povídky se odehrává v pralese. Quiroga byl pralesem, jeho nespoutanou krásou, pestrostí a nebezpečím velmi okouzlen, a proto ho chtěl svým čtenářům co nejvěrněji přiblížit. Nepředstavuje prales pouze pozitivně, ale také negativně, hlavně v podobě životu nebezpečných zvířat, a jako v této povídce, v podobě silného deště, který má velký vliv na smrt jednoho z protagonistů: „Llovió aún toda la noche sobre el moribundo, la lluvia blanca y sorda de los diluvios otoñales, hasta que a la madrugada Podoley quedó inmovil para siempre en su tumba de agua.“⁶¹ Autor se nezaměřuje pouze na líčení přírody a její nebezpečí, ale také poukazuje, jak těžký život vedou lidé v těchto oblastech. Neznají nic jiného než tvrdý boj proti krutým silám přírody, chudobě a nemocem.

Hlavní postavou v povídce jsou dva dělníci Cayetano Maidana a Esteban Podoley. Podoley z nich byl rozumnější. Nejen oni jsou obětmi začarovaného kruhu správce vydírání. Quiroga jim dává několik hodin svobody, když druhého dne už mají další podepsanou smlouvu na těžkou práci v lese, nechá je opít a užít si s ženami, které pro ně nemají velkou hodnotu: „Cayé consideró a la muchacha y su revólver 44: ambas cosas eran realmente lo único que valía de cuanto llevaba con él.“⁶² Oba prvky, drsná příroda a bezpráví chudých lidí, jsou oblíbeným tématem Quirogy, když už je opět vrací do těžkého života v pralese, kde žijí v hrozných podmínkách: „Construyó con hojas de palmera su cobertizo – techo y pared sur, nada más -; dio nombre de cama a ocho varas horizontales, y de un horcón colgó la provista semanal.“⁶³

Když si Cayetano a Podoley uvědomili, že už není cesty zpět, rozhodli se pro útěk. Naneštěstí Podoley mezi tím onemocněl zimnicí, častou nemocí v pralese, která se léčí chininem. Další odstavec nám líčí, jakou hodnotu měli

⁶⁰ Vlastní poznámka k významu slova „Mensúové“. Mensúové je pojem používaný pro dělníky, kteří pracují v pralese v oblasti Paraguaye a argentinských provinciích Corrientes a Misiones.

⁶¹ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge, cit. dílo, str. 87.

⁶² Tamtéž, str. 79.

⁶³ Tamtéž, str. 80.

mensúové pro zaměstnavatele: „¿Curarse de una fiebre perniciosa, allí donde se la adquirió? No, por cierto; pero el mensú que se va puede no volver, y el mayordomo prefería hombre muerto a duedor lejano.“⁶⁴ Ani nemoc nezabránila úniku z nekonečného zoufalství z tvrdé práce dělníka v pralese. Tím si Podoley podepsal rozsudek smrti, neuvědomoval si, že se zimnicí a hustým deštěm nemůže dojít daleko. Cayetano a Podoley byli pronásledováni správcem a peony jako zvířata, ale ani pronásledovatelé se neodvážili je dále následovat do hustého a nebezpečného pralesa. Podařilo se jim uprchnout na primitivním voru, který si postavili z bambusu a lián. Jejich jedinou obživou byli červi, které vydlabávali z klád bambusu. Když se dotkli země, jejich vor už byl téměř ponořený pod vodou a oni omráčení zůstali ležet na břehu: „Pero en la misma orilla quedaron inmóviles, tendidos de vientre.“⁶⁵ Když chce autor popsat polohu, ve které člověk trpí bolestmi nebo je vyčerpán, používá polohy na zádech, na břiše nebo na obličeji. Druhý den Podoley umírá na břehu řeky Paraná v Quirogově nejpoužívanější poloze, poloze dítěte – tedy embryonální pozici, pozici, v níž člověk hledá pocit jistoty a bezpečí, do níž se zoufalý umírající člověk „uschová“: „...pero Podoley yacía de nuevo de costado, con las rodillas recogidas hasta el pecho, bajo la lluvia incesante. Al aproximarse Cayé alzó la cabeza, y sin abrir el enfermo los ojos, cegados por el agua, murmuró....“⁶⁶ Cayetana našla loď, která vozí dělníky do tábora, vyčerpaného na břehu a odvezla ho do tábora. Quiroga ani jednoho z protagonistů nešetřil špatného konce, i když v tomto případě jejich „přežívání“ byla smrt cestou k vysvobození, protože dostat se ze začarovaného kruhu bylo nad jejich síly.

⁶⁴ Tamtéž, str. 83.

⁶⁵ Tamtéž, str. 86.

⁶⁶ Tamtéž, str. 87.

3.2.9. Podříznutá slepice, (La gallina degollada, 1909)

Tato povídka je další z těch, které patří k povídkám jejichž námětem jsou hrůzostrašné jevy a šílenství, kde je patrný vliv Edgara Allana Poea. Poprvé byla vydaná v časopise *Caras y caretas* 10. července roku 1909.

Hlavním tématem je brutalita čtyř mentálně postižených chlapců vůči jejich zdravé sestře Bertě, ale také nemateřské a necitelné zacházení matky s malými idioty: „Con estos sentimientos, no hubo y apara los cuatro hijos mayores afecto posible. La sirvienta los vestía, les daba a comer, los acostaba, con visible brutalidad. No los lavaban casi nunca. Pasaban casi todo el día sentados frente al cerco, abandonados de toda remota caricia.“⁶⁷ Quiroga zde uplatnil své znalosti z medicíny, převážně z psychiatrie, která patřila k jeho zájmům.

Manželský pár Berta a Mazzini měl čtyři syny, kteří se ve věku osmnácti měsíců z nevysvětlitelných důvodů probudili postižení, i když předešlé noci uléhali zdraví. Manželé se začali navzájem obviňovat. Až do té doby, než se jim narodilo páté dítě, vytoužená dcera. Malá Berta zůstala zdravá i po dosažení osmnácti měsíců. Čím více matka milovala svou dceru, tím více zanedbávala a nenáviděla své syny, kteří trávili celý den na lavičce na dvoře pod horkými paprsky slunce: „El patio era de tierra, cerrado al oeste por un cerco de ladrillos. El banco quedaba paralelo a él, a cinco metros, y allí se mantenían inmóviles, fijos los ojos en los ladrillos.“⁶⁸ Slunce je opět velmi důležitým prvkem v příběhu. Probouzí v nich jejich bestialnost a šílenství, které je navede k brutalitě: „Como el sol se ocultaba tras el cerco, al declinar los idiotas tenían fiesta. La luz engeguedora llamaba su atención al principio, poco a poco sus ojos se animaban; se reían al fin estrepitosamente, conegestionados por la misma hilaridad ansiosa, mirando el sol con alegría bestial, como si fuera comida.“⁶⁹

Osudné odpoledne chlapci byli svědky zabití slepice, služka jí oškubala a pověsila v kuchyni. Byla to neděle, kdy se manželský pár vrátil z procházky a jejich dcera vydechla naposledy. Scéna, kterou vypravěč líčí, je ještě více umocněna tím, že malou Bertu dokonale připodobnil popisu slepice: „Uno de ellos le apretó el cuello, apartando los bucles como si fueran plumas, y los otros la arrastraron de una sola pierna hasta la cocina, donde esa mañana se había

⁶⁷ Tamtéž, str. 92.

⁶⁸ Tamtéž, str. 89.

⁶⁹ Tamtéž, str. 89.

desangrado a la gallina, bien sujeta, arrancándole la vida segundo por segundo.“⁷⁰ Co vyvolalo takovou brutálnost, není odhaleno a ani vysvětleno. Může to být síla paprsků slunce, nemoc a nebo nenávist, jestli bylo vůbec možné, aby byli schopni procítit tuto silnou emoci. Quiroga nám možná dává odpověď v odstavci, kde se doktor vyjadřuje k diagnóze prvorozeného syna: „Podrá mejorar, educarse en todo lo que le permita su idiotismo, pero no más allá.“⁷¹ Rodiče jim nedali šanci na lepší život, tak si jí vzali sami. Tím, že se zbaví své sestry, doufají, že se jim rodiče budou věnovat, aspoň tak, jako před narozením malé Berty.

⁷⁰ Tamtéž, str. 95.

⁷¹ Tamtéž, str. 90.

3.2.10. Péřový polštář (El almohadón de pluma, 1907)

„Péřový polštář“ je povídkou nejvíce ovlivněnou Edgarem Allanem Poem. Ostatně oba autoři mají hodně společného. Oba popisují podobné prostředí i podobné postavy. Využívají zvláštní atmosféru a rozumem mnohdy neuchopitelné motivy. Quiroga však, na rozdíl od Poea, přináší vysvětlení svých zápletek. Ať už jde o vysvětlení racionální nebo iracionální. Poe využívá spíše fantaskní, iracionální vysvětlení nebo nevysvětluje vůbec, když např. v povídce „Pád domu Usherů“ lady Madelina vstane z mrtvých a jejich dům se propadne do močálu.

Quirogova povídka byla poprvé vydaná v časopise *Caras y Caretas* 13. července roku 1907. Vznikla prý z podnětu autorovy ranní nevolnosti, kdy vstal s nepříjemnou bolestí hlavy a na svém polštáři našel lístek lopuchu. Tématem povídky se, jako jeden z mnoha, zabýval i Alfredo Veiravé, který uvádí ve své studii, že velice podobný příběh se objevil v novinách *La Prensa* ze dne 7. listopadu roku 1880, kdy Quirogovi nebyly ani dva roky.⁷² My dnes již těžko rozhodneme, co bylo skutečným motivem k napsání této povídky, stejně tak obtížně zjistíme, zda zmiňovanou povídku Quiroga četl nebo nečetl. Můžeme připustit, že ji autor znal a nechal se jí inspirovat.

V povídce se objevují čtyři postavy, dvě vedlejší - doktor a služebná, a dvě hlavní, manželský pár Alicia a Jordán. Tyto postavy jsou oddělené od vnějšího světa, vše se odehrává v domě novomanželů. Quiroga izoloval své postavy, tak jako Poe ve svých povídkách, ty jsou často mimo společnost v nějaké době mimo město či vesnici. Na příklad v povídce „Pád domu Usherů“: „Po celý pochmurný, temný a tichý podzimní den, kdy mraky visely s oblohy tísnivě nízko, jel jsem

⁷² Tamtéž, str. 102. „En una niña de seis años, perteneciente a una familia conocida en esta ciudad, se ha palpado antes de ayer un caso raro. Hacía algunos meses que a la niña se la veía siempre pálida y cada día más delgada, no obstante sentir buen apetito y alimentarse convenientemente. En la creencia que tuviese alguna enfermedad desconocida, fueron llamados varios médicos para que la reconocieran, pero todos opinaron de acuerdo en el sentido de que la niña no padecía de ningún mal; sin embargo, aconsejaron a los padres que la llevarsen al campo. Así lo hicieron. A los pocos días de estar la niña en el campo empezó a engrosar, y una vez restablecida fue traída a la ciudad nuevamente. Después de una corta permanencia aquí, comenzó otra vez a adelgazarse, con el asombro de toda la familia, y de los mismos médicos. La palidez cadavérica volvió a su rostro, y su espíritu se sumergía en una tristeza inexplicable. Antes de ayer, la niña iba a ser llevada por segunda vez al campo. Por la mañana, la mucama se ocupaba de acomodarle la cama, cuando notó entre el forro de la almohada un movimiento como si un cuerpo se deslizara interiormente. Sorprendida por este suceso, llamó a la señora, quien con una tijera cortó el forro de la almohada resueltamente para descifrar el misterio, y retrocedieron aterrorizadas en presencia de su hallazgo, que consistía en un bicho, cuyo nombre ignoramos, color negro y de grandes dimensiones, de forma redonda y con varias y largas patas. El bicho fue muerto en el acto y del examen que hizo de él, resultó comprobando que era éste el que absorbía la sangre del cuerpo de la niña.

sám na koni pustopustým krajem, až jsem se konečně s večerními stíny octl před teskným, zádumčivým domem Usherů.“⁷³ Alicii autor popisuje jako slabou bytost na rozdíl od jejího muže, který je strohý a přísný. Alicia představuje ženu bez své mysli, která není schopna podniknout určité kroky, aby zlepšila vztah mezi ní a manželem. Jejich vztah nefunguje normálně, není mezi nimi žádná komunikace. Ona je doplněk muže, jako v mnoha povídkách od Quirogy, příkladem je povídka „Mensúové“. Alicia je obětí živočicha v polštáři, ale také svého manžela. Jordán svým chladem jí ubíjel, ona chtěla lásku, ale on nebyl schopen jí ukázat, jak moc ji miluje: „El, por su parte, la amaba profundamente, sin darlo a conocer.“⁷⁴ Celou dobu potlačovala svoje city, což znamená, že potlačovala svoji ženskost, čili život z ní vysával život. Alicia je jediný světlý prvek v povídce, jinak vše je popsáno velice smutně a nepříznivě. Alicia je velmi podobná ženské postavě v Poeově povídce „Zánik domů Usherů“. Poeova lady Madelína je tou tichou ženou, která je doplňkem svého bratra Roderika Ushera, také trpí nepochopitelnou chorobou, se kterou bojuje jako Alicía, ale později jsou obě nuceny ulehnout trvale na lůžko: „Choroba lady Madelíny dlouho klamala umění lékařů. Trvalá apatie, postupující slábnutí těla a časté, ač přechodné, záchvaty kataleptické povahy, poskytovaly neobyčejnou diagnosou.“⁷⁵ Naopak Jordán je muž, který je chladný a studený, který nepochopí svoji ženu. Když onemocní, nedělá nic jiného, než přechází po domě: „Jordán vivía casi en la sala, también con toda la luz encendida. Paseábase sin cesar de un extremo a otro, con incansable obstinación.“⁷⁶ Roderik Uher také pouze sedí ve svém ponurém pokoji a utápí se v smutku, nepohládí a neobejme svou nemocnou sestru: „Zatím co hovořil, lady Madelína (neboť tak se jmenovala) přešla zvolna v odlehlém pozadí komnaty, aniž si všimla mé přítomnosti, zase zmizela. (...) Když se konečně za ní zavřely dveře, hledal můj pohled chtivě tvář jejího bratra – ale on zabořil tvář do svých dlaní...“⁷⁷

Prostředí povídky „Pérový polštář“ je ponuré, nevlídné a nehostinné. Celá povídka se odehrává v domě nebo jeho patiu. V domě, který není domovem: „La casa en que vivían influía no poco en sus estremecimientos. La blancura del patio silencioso –frisos, columnas y estatuas de mármol –producía una otoñal impresión

⁷³ Poe, Edgar Allan, cit. dílo: str. 247.

⁷⁴ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 97.

⁷⁵ Poe, Edgar Allan, cit. dílo: str. 256.

⁷⁶ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 98.

⁷⁷ Poe, Edgar Allan, cit. dílo: str. 256.

de palcio encantado. Dentro, el brillo glacial del estuco, sin el más leve rasguño en las altas paredes, afirmaba aquella sensación de desapacible frío. Al cruzar de una pieza a otra, los pasos hallaban eco en toda la casa, como si un largo abandono hubiera sensibilizado su resonancia.“⁷⁸ Když Quiroga popisuje Aliciin pokoj, jako by měl před očima tak zvaný „Poeův pokoj“, o kterém říká Martin Hilešský: „Většina jeho pokojů má zavřené okenice a paprsek slunečního světla do nich nepronikne. Osvětlení je umělé, jako ostatně celá inscenace. (...) Uprostřed této zakleté nádherly žijí jeho postavy jako ve stísněném vězení.“⁷⁹ Aliciin pokoj podle Quirogy: „Todo el día el dormitorio estaba con las luces prendidas y en pleno silencio.“⁸⁰ Zavřené prostory, umělé osvětlení i sugestivně tikající hodiny a ve tmě svítící oči, jsou znaky, které spojují tyto dva autory.

Už v první větě autor čtenáři naznačuje, jaký bude konec: „Su luna de miel fue un largo escalofrío.“⁸¹ Poe začíná svou povídku „Pád domu Usherů“ obdobně: „Po celý pochmurný, temný a tichý podzimní den....“⁸² Což nám potvrzuje jejich pravidlo, že autor musí vědět od samého začátku, kam směřuje jeho povídka (viz kapitola 2.1). Quiroga vede čtenáře krátkou povídkou, plnou napětí, až k neočekávanému tragickému konci. V popisu Aliciina pokoje je jedinou jemnou věcí polštář, a proto čtenáře překvapí, že právě tato věc se stane vraždícím elementem: „Las plumas superiores volaron, y la sirvienta dio un grito de horror con toda la boca abierta, llevándose las manos crispadas a los bandós. Sobre el fondo, entre las plumas, moviendo lentamente las patas velludas, había un animal monstruoso, una bola viviente y viscosa. Estaba tan hinchado que apenas se le pronunciaba la boca.“⁸³ Quiroga nechá čtenáře opět si vybrat. Jde o věc naprosto nevysvětlitelnou a absurdní, kterou si vymyslel, nebo je to živočich, který opravdu existuje a je vědecky známá jeho existence. Výběr čtenáři dělá ještě složitější svou poslední větou povídky: „La sangre humana parece serles particularmente favorable, y no es raro hallarlos en los almohadones de pluma.“⁸⁴

⁷⁸ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 97.

⁷⁹ Hilešský, Martin, Zelenka, Jan, *Od Poea k modernismu. Proměny americké prózy*. Odeon, Praha 1993.

⁸⁰ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 98.

⁸¹ Tamtéž, str. 97.

⁸² Poe, Edgar Allan, cit. dílo: str. 247.

⁸³ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 101.

⁸⁴ Tamtéž, str. 101.

3.2.11. Yaguaí (1913)

Povídka se poprvé objevila v časopise *Fray Mocho* 26. prosince roku 1913. Je to další povídka v pořadí, která patří ke skupině povídek z oblasti Misiones. Život tam je neodmyslitelně spojen s velkou škálou zvířat, ke kterým patří i pes. V této povídce pes nedostal takové fenomenální vlastnosti jako v povídce „Úžeh“, kde psi jsou schopni předvídat smrt svého pána.

K původní sbírce *Povídky o lásce k smrti a šílenství* patřila ještě povídka „Vzteklý pes“, kde je hlavní postavou také pes, ale autor ji z konečné podoby sbírky vypustil.

V této povídce Quiroga opět ukazuje, jak je život v oblasti Misiones složitý. Velkou roli hraje počasí, které člověk nikterak nemůže ovlivnit. Teploty dosahují čtyřiceti stupňů a celá krajina s jejím obyvatelstvem skomírá pod spalujícími slunečními paprsky: „....mientras el termómetro, refrescado a quince al amanecer, llegaba a cuarenta y uno a las dos de la tarde. (...) Las gallinas, con las alas en tierra, jadeaban tendidas a la triple sombra de los bananos, la glorieta y la enredadera de flor roja, sin traverse a dar un paso sobre la arena abrasada, y bajo un sol que mataba instantáneamente a las hormigas rubias.“⁸⁵ Člověk musí bojovat nejen s přírodou, ale také hladem trpícími zvířaty, která jsou schopna udělat cokoli. Najednou se z nejlepšího přítele člověka – psa – stává jeho úhlavní nepřítel. Nastává boj o přežití: „Las circunstancias anormales por que pasaba el país con la sequía de cuatro meses (....), se comprenderá que Cooper perdiera la paciencia, descargando irremisiblemente su escopeta sobre todo ladrón nocturno.“⁸⁶ Quiroga dal paprskům slunce opět velkou moc a sílu. Ovlivňuje chování lidí a zvířat, jako například v povídce „Podříznutá slepice“. Právě při četbě Quirogových povídek si uvědomíme, jak důležitá k životu je rovnováha lidských i přírodních sil. Je-li něčeho málo nebo naopak moc, může to vykolejit a zničit lidský život. V „Yaguaí“ zabíjí přemíra slunce, ale v „Pérovém polštáři“ naopak nedostatek slunce – přitímí a temnota, ničí. Quiroga jako by neustále zoufale toužil po harmonii a vyrovnanosti, ale život je nekompromisní a jen málokdy nabízí člověku soulad.

⁸⁵ Tamtéž, str. 106.

⁸⁶ Tamtéž, str. 111.

Příběhem nás provází malý foxteriér Yaguaí, který není stvořen pro lov v pralese. Upřednostňuje lov malých živočichů jako krys, pásovců a kun brazilských,⁸⁷ tato nevýhoda se mu ale stává výhodou, když je požíráno pole krysami a on jako jediný pes s nimi nebojácně bojuje: „Fue al rozado, acariciando al fox-terrier, y silbió a sus perros; pero apenas los rastreadores de tigres sentían los dientes de las ratas en el hocico, chillaban, restregándolo a dos patas. Fragoso y Yaguí hicieron solos el gasto de la jornada (.....). En doce días, a pesar de cuanto hicieron Fragaso y el fox-terrier para salvarlo, el rozado estaba perdido.“⁸⁸ Cooper, majitel Yaguí, ho půjčí Fragasovi na převychování, chtěl by z něj mít výborného lovce. Cooper ho měl rád, Fragaso jím pohrdá, ale pak se vše obrátí. Tím, že se psík nezměnil a pomáhal v boji s krysami, si získal obdiv Fragasa. V Misiones má místo každý, i ten, který je považován za nepotřebného. Pod tíhou ekonomických důvodů ho však musí vrátit původnímu pánovi, který ho omylem zastřelí v černé noci. Je nám zde nastíněn vztah, který měl pes a pán, stále tam bylo pouto i když ho dal na převychování: „Rápidamente hizo fuego, a los aullidos traspasantes del animal con las patas traseras a la rastra, tuvo un fugitivo sobresalto, que no pudo explicar.“⁸⁹ V této povídce není popsán pocit psa, který umírá na svém nejoblíbenějším místě u studny.

⁸⁷ Vlastní poznámka: Quiroga ve své povídce použil jméno zvířete v jazyce guaraní čili „irara“, španělský překlad je hurón mayor (eira barbara), ale je také známý pod jmény toluco nebo perico ligero ve Střední Americe. Překladatel Jiří Rausch použil termín hyrare, u nás je dále známa pod jmény kuna brazilská, eira nebo tayra. Hyrare je jihoamerická lasicovitá šelma podobná našim kunám. Všežravec, který kojí svá mláďata do tří měsíců. Hyrare je přizpůsobivá šelma, která je schopná žít i v blízkosti lidských sídel. Až na určité oblasti, zvláště v Mexiku, proto není ohrožena. Snadno se ochočí a místní lidé ji v minulosti chovali, aby lovila škodlivé hlodavce.

⁸⁸ Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge (coord.), cit. dílo, str. 110.

⁸⁹ Tamtéž, str. 111.

3.2.12. Lovci klád (Los pescadores de vigas, 1913)

Povídka „Lovci klád“, patří k povídkám méně studovaným. Nicméně patří jistě k těm, které jsou dobře propracované od začátku až po samý konec. Poprvé vyšla v časopise *Fray Mocho* 2. května 1913.

Znova se nacházíme v oblasti Misiones a setkáváme se s krutou přírodou v podobě silného deště: „A mediodía comenzó el diluvio, y durante cincuenta y dos horas consecutivas el monte tronó de agua. El arroyo, venido a torrente, pasó a rugiente avalancha de agua roja.“⁹⁰ V této povídce se nesetkáváme se smrtí tváří v tvář. Konec je překvapivě bez násilné smrti, ale nebyl by to Quiroga, aby se smrt v jeho povídce neobjevila. Smrt hlavního hrdiny, domorodce Candiýu, přichází ihned na začátku povídky: „Candiýu vive todavía en la costa del Paraná, desde hace treinta años; y si su hígado es aún capaz de eliminar cualquier cosa después del último ataque de la fiebre en diciembre pasado, debe vivir aún unos meses más.“⁹¹ Proto Quiroga nenechá zemřít svého hrdinu v povídce, když si je jist, že zemře za pár měsíců. Druhou postavou v povídce je opilý Mr. Hall, vyobrazený jako cizinec s láhví whisky. Využije domorodcovy nepochopitelné touhy vlastnit gramofon, touhy o to bláznivější, bojuje-li domorodec denně o holé přežití, a využije jeho přání, tužby a sny ve svůj prospěch. Mr. Hall dobře ví, že Candiýu gramofon nikdy nezíská a přesto tento „předmět jeho touhy“ využije v jednání, kterým ho naláká na nelegální obchod a navrší cenu tak vysoko, že Candiýuovi nezbývá nic jiného, než odmítnout nebo přijmout. Mr. Hall je vylíčen jako člověk, který si neváží života, který je lhostejný k lidskému životu. A Candiýuovi je jedno, že by mohl zemřít kvůli své touze po gramofonu v rozbouřené řece Paraná, do které se ponoří: „Ahora bien, en una creciente del Alto Paraná se encuentran muchas cosas antes de llegar a la viga elegida. Árboles enteros, desde luego, arrancados de cuajo y con las raíces negras al aire, como pulpos. Vacas y mulas muertas, en compañía de buen lote de animales salvajes ahogados, fusilados o con una flecha plantada aún en el vientre. Altos conos de hormigas amontonadas sobre un raigón. Algún tigre, tal vez; camalotes y espuma a discreción – sin contar, claro está, las víboras.“⁹² a obětuje své finance na jídlo na několik dnů. Autor ho nechal přežít v situaci, kde mu hrozilo nejedno

⁹⁰ Tamtéž, str. 118.

⁹¹ Tamtéž, str. 116.

⁹² Tamtéž, str. 119.

nebezpečí. Podařilo se mu dobře vylíčit rozdíly obyvatel Misiones a jejich hodnoty a priority. Domorodec žijící celý život v tvrdých podmínkách, nevážící si svého života, je přesvědčen, že nutně potřebuje k svému životu gramofon. Angličan v podobě Mr. Halla, který se nevyrovnal s životem v pralese a upíjí se whiskou, pro své pohodlí a touze po krásném nábytku z růžového dřeva, prodává gramofon. Jak už jsem zmínila, Quiroga se celý život zabýval otázkou sociální spravedlnosti, tak i v této povídce jako například v povídce „Mensúové“ připomíná tvrdé podmínky peonů, kteří splavovali dřevo: „Los peones, calados hasta los huesos, con su flacura en relieve por la ropa pegada al cuerpo, despeñaban las vigas por la barranca.“⁹³

⁹³ Tamtéž, str. 118.

3.2.13. Lesní med (*La miel silvestre*, 1911)

Povídka „Lesní med“ je další povídkou z pralesa z Misiones, kde nás autor nechává nahlédnout do tváře smrti. Poprvé byla vydána v časopise *Caras y Caretas* 21. ledna roku 1911.

Povídka začíná pseudo-autobiografickým úvodem: „Tengo en el Salto Oriental dos primos, hoy hombres ya, que a sus doce años, y en consecuencia de profundas lecturas de Julio Verne, dieron en la rica empresa de abandonar su casa para ir a vivir al monte. Este queda a dos leguas de la ciudad.“⁹⁴ Naštěstí cesta obou mladíků skončila jen jejich vyčerpáním a vyhladověním. Bohužel protagonista Benincasa této povídky neměl takové štěstí.

Benincasa byl mladík z města: “era pacífico, gordinflón y de cara rosada,”⁹⁵ který si chtěl vyzkoušet nějaké to vzrušení, které mu chybělo k jeho uspokojení. Pořídil si nové boty, na kterých si velice zakládal, a vyrazil za svým kmotrem do pralesa podél řeky Paraná. Každý den podniknul výpravu do pralesa, ale stále nebyl spokojen, prales se mu zdál moc mírný a přátelský. Quiroga poukazuje, jak si mladík neuvědomoval veliké nebezpečí, které prales v podobě počasí, zvířat a rostlin představuje. Možná ho chtěl varovat noční příhodou z domu: „-Nada... Cuidado con las pies... La corrección. Benincasa había sido ya enterado a que llamamos *corrección*. Son pequeñas, negras, brillantes, y marchas velozmente en ríos más o menos anchos. Son esencialmente carnívoras. Avanzan devorando todo lo que encuentran a su paso: arañas, grillos, alacranes, sapos, víboras, y a cuanto ser no puede resistirles. No hay animal, por grande y fuerte que sea, que no huya de ellas.“⁹⁶ Touto větou Quiroga dokáže vyvolat u čtenáře pocit strachu i z tak malých zvířat, jakými jsou mravenci, kteří jsou původci smrti v této povídce. Opět nám Quiroga dává recept, jak bojovat s mravenci, vždy ve své povídce sdělí, co dělat, když na nás zaútočí nějaké zvíře z džungle.

Quiroga svého hrdinu ničeho neušetřil. Trestá ho za jeho potměšilé chování a aroganci. Autor nemusí bránit prales proti lidskému zacházení, prales si dokáže poradit sám. Benincasa, který bezmyšlenkovitě a drze sebere včelám med, je potrestán přírodou nepředstavitelně krutě. Včely se mu zdály malinké, tak jako černí mravenci, nemohly mu tedy ublížit, protože nemají žihadla. Ale u Quirogy

⁹⁴ Tamtéž, str. 122.

⁹⁵ Tamtéž, str. 122.

⁹⁶ Tamtéž, str. 123 – 124.

platí, čím menší, tím zákeřnější. Tím, že snědl jejich med, zeslábnul a znehybněl, což nám autor objasní poslední větou povídky, kam opět vkládá jakési encyklopedistické vysvětlení na první pohled záhadného jevu: „No es común que la miel silvestre tenga esas propiedades narcóticas o paralizantes, pero se la halla. Las flores con igual carácter abundan en el trópico, y ya el sabor de la miel denuncia en la mayoría de los casos su condición –tal el de la resina de eucalipto que creyó sentir Benincasa.“⁹⁷ Quiroga iracionálně „zrationalizuje“, ale je jen na čtenáři, zda jeho vysvětlení přijme, jako je tomu v povídce „Pérový polštář“, kde se hovoří o broukovi, který sají lidskou krev ve spánku a objevuje se v peří. Existuje infikovaný med a masožraví černí mravenci v pralese v Misiones? Kdo tvrdí, že tomu tak není?

Přírodě se zdálo malým potrestáním být otráven medem, což Quirogovalo možnost s jeho neuvěřitelnou dovedností vylíčit smrt Benincasy. Benincasa ihned neumírá, neztrácí vědomí, autor ho ani neušetří děsivého pohledu na černý proud, který se mu dostává do kalhot. Jistá smrt pro Benincasa, který si vše stačí uvědomit a mění svůj názor na prales, názor, který měl sám Quiroga.

⁹⁷ Tamtéž, str. 127.

3.2.14. Naše první cigareta (Nuestro primer cigarro, 1913)

Povídka „Naše první cigareta“, původně nazvaná „El Cigarro Pateador“ („Rozložená cigareta“), je jediná povídka s dětským námětem z naší sbírky. Quiroga napsal tři série povídek pro děti *Pohádky z pralesa*, *Dopisy jednoho lovce* (*Cartas de un cazador*) a jednu knihu přednášek, kterou napsal se Samuelem Glusbergem *Rodná země* (*Suelo natal*). Nicméně téma dětí a jejich problémy a neplechy se neobjevuje moc často. Tato povídka je jedinou z celé jeho tvorby, ve které se objevují tyto obavy.

Poprvé povídka vyšla v časopise *Fray Mocho* 24. ledna roku 1913. Je vyprávěna chlapcem, jehož jméno není zmíněno. Quiroga představuje jeho sestru, se kterou dělají veškeré neplechy a hlouposti, jejich tety, matku a strýce. Quiroga většinou vyobrazuje děti poslušné, samostatné, zručné, znalé mnoha věcí, které děti v jejich věku neznají. Pomáhaly preparovat zvířata, těžit v pralese kaučuk, vyrábět superfosfáty či pomerančové víno. V této povídce nalezneme naopak děti zlobivé, neposlušné, drzé, lhostejné, bez citů, které nereagují ani na smrt své tety: „Nosotros no éramos precisamente Adán y Eva; pero sí heroicos robinsones, arrastrados a nuestro destino por una gran desgracia de familia: la muerte de nuestra tía, acaecida cuatro días después de comenzar nuestra exploración.“⁹⁸, které lezou do zakázaného opuštěného hlubokého dolu a kouří cigarety.

Ani v dětské povídce opět nechybí smrt. Ta tu má vedlejší roli, v podobě úmrtí tety Lucíi na neštovice, která nemá další význam. Znova Quiroga přejmenoval svou postavu tety Lucíy, která se v původní verzi jmenovala Inés, aby nedošlo k nejmenšímu spojení s Inés z povídky „La muerte de Isolda“.

Mnoho literárních kritiků má názor, že když Quiroga psal své povídky pro děti, že zapomněl, že ještě jsou dětmi. Což se netýká této povídky. Je napsaná jednoduše, srozumitelně a plná napětí, které se dětem líbí. Proč se Quiroga rozhodl ji začlenit do sbírky *Povídky o lásce k smrti a šílenství*? Opět se zde objevují všechna témata, která mají ostatní povídky ze sbírky. Smrt tety Lucíi, láska matky k dětem, které jí zůstaly po smrti jejího manžela a zoufalství, které vyvolávají děti ve svém strýci, bratru jejich matky, když si pro něj připravují různé naschvály s cigaretami.

⁹⁸ Tamtéž, str. 130.

3.2.15. Meningitida a její stín, (La meningitis y su sombra, 1916)

Povídka „Meningitida a její stín“ je jedinou povídkou, která nebyla publikována v časopise před tím, než se objevila ve sbírce *Povídky o lásce k šílenství a smrti*. Je to čtvrtá a poslední povídka ze sbírky, ve které je hlavní téma láska a její šílenství a zároveň je to poslední povídka této sbírky. Na základě této povídky byl v roce 1989 natočen film argentinskou televizí Argentina Televisora Color.

Quiroga vložil do povídky nečekaný obrat, který nás překvapí, obrat, který se nazývá „mise en abyme“. Tento termín popisuje zrkadlovou zkušenost stojícího mezi dvěma zrcadly, když člověk vidí své nekonečné vyobrazení. Vypravěč nejdříve zasáhne do příběhu jako protagonista, vypráví minulost z přítomnosti a náhle se se svojí „meningitidou“ radí, jak napsat tento příběh. Hlavní postavou celého příběhu je Carlos Durán a María Elvira, jeho meningitida. María Elvira onemocní meningitidou a ve svých deliriích volá Durána. Viděli se jednou v životě, sotva se znali. V jeho přítomnosti je nemocná schopna usnout, spánek je velice důležitý pro její uzdravení. Zpočátku k ní Durán dochází s nechutí, ale pomalu se do Elviry zamiluje a nedokáže si představit život bez ní. Quiroga Mariu Elviru nejdříve popisuje jako bledou a slabou osobu, která jistě dříve nebo později zemře. Proto nás Quiroga překvapí, když se María Elvira uzdraví a stává se z ní koketa, což je typické pro Quirogovy ženské postavy z města. Žena na vesnici a v pralese je jen pouhý doplněk mužova světa, žena ve městě je energická koketa, která má své místo a důležitou roli v mužově životě. Quirogův mužský svět by bez žen nebyl úplný.

Quiroga opět působivě líčí stavy šílenství své protagonistky: „- Es una obsesión – prosiguió Ayestarain-, una sencilla obsesión a cuarenta y un grado. La enferma tiene constantemente fijos los ojos en la puberta, pero no llama a nadie. Su estado nerivoso se residente de esa muda ansiedad que la está matando, y desde ayer hemos pensando con mis colegas en calmar eso...“⁹⁹ Když se María Elvira uzdraví, tak se Durán vinou své šílené lásky k ní dostává do zoufalých stavů, zdají se mu hrozná sny, protože neví, co k němu María Elvira cítí: „No puedo más. La quiero como un loco, y no sé –lo que es más amargo aún- si ella me quiere realmente o no. Además, sueño, sueño demasiado, y cosas por el

⁹⁹ Tamtéž, str. 141.

estilo: Ibamos del brazo por un salón, ella toda de blanco y (...). Era, sin embargo, un salón de baile. Y decían de nosotros“ *La meningitis y su sombra....* El salón de baile estaba frecuentado por los muertos diarios de una epidemia.“¹⁰⁰ Rozhodne se odjet, ale předtím se jde rozloučit s Maríou Elvirou, u Quirogy dost nezvyklý motiv, oba se svěřívají se svými city a příběh končí šťastně tím, jak se autor povídky se svou milou dohadují, jak ten příběh má napsat. Proč Quiroga zařadil i tuto povídku? Důvodem může být fakt, že vždy píše z potřeby své duše, a i když neměl na ženy štěstí, zažil s nimi i pěkné okamžiky. A nebo prostě toužil po šťastných okamžicích, po okamžicích naplněných obyčejným lidským štěstím, které vložil alespoň do jedné ze svých povídek.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 158.

4. Závěrem ke sbírce

4.1. Základní tématická oblast

Je zřejmé, že autor povídek používá mnohem širší tématický vějíř než autor románů. Ať už se jedná o vyprávění sebekratší, autor vždy musí použít téma, které zaujme i na jednostránkové povídce. Jedna ze zvláštností Quirogy je jeho okruh témat, která používal během své tvorby. Na prvním místě se jedná o prostředí, které patří do oblasti Misiones, rozkládající se na severovýchodním argentinském rozhraní brazilských a paraguayských hranic. Divoká oblast s obrovskými řekami, vyčerpávajícími teplotami, prudkými lijáky, které vedou k apokalyptickým záplavám, s hrozivými šelmami jako jsou smrtící hadi, s endemickými horečkami a nekonečnou samotou. Tato prostředí jsou na prvním pohled primitivní, je to svět, který se tak velmi podobá Stvoření a Vzniku světa, a možná proto je to místo ideální pro stvoření Quirogových povídek. Svět, kde jsou život a smrt neoddělitelné a naprosto zamotané.

Čas v povídkách může mít různou délku, může být diktován ročními obdobími, střídáním vyčerpávajících období sucha a lijáků, řadou dusných dní a zmrzlých nocí, nebo nekonečně dlouhými okamžiky čekání na blízkou smrt a prázdnotou mnoha hodin, kdy hrdina upadá do horeček, které se stupňují a vedou k jeho zničení.

V této hraniční oblasti, drsného, ale spravedlivého života, mezi Quirogovou rozsáhlou galerií postav se na prvním místě objevují peoni, kteří pracují za velmi špatných podmínek, na plantážích, kde sbírají maté nebo opracovávají maniok a nebo těží dřevo v drsném prostředí pralesa. Nejsou sužováni jen nesnesitelným počasím, ale také nelidskostí svých patronů. Skoro vždy umírají zastřelením puškou nebo kousnutím jedovatého hada a nebo se stanou obětí nějaké šelmy z pralesa. Dalšími postavami Quirogových povídek jsou lidé, kteří jsou obdařeni silnými fyzickými a psychickými vlastnostmi, které jim pomohou přežít mnoho nebezpečí a umožní jim stát se opravdovými hrdiny. Mezi nimi jsou dobrodruzi, kteří jsou fascinováni životem bez pravidel přírody, podnikatelé s nemožným, emigranti, kteří byli vyhoštěni ze svých zemí, kde stáli na okraji společnosti, staří vědci zničení počasím a alkoholem, funkcionáři se svými extravagantními metodami práce.

Je jasné, že soužití člověka a přírody není vůbec snadné a jen někteří jedinci jsou schopni čelit tomuto úkolu. Quirogoва příroda je vyobrazena v kolosálních rozměrech přesahujících lidské síly. Teplo, vlhkost, horečky, řeky, přílivy, tygři, hadi, masožraví mravenci, narkotický med, vzdálenosti, samota, to vše je vyobrazeno jako nelidský svět, neporazitelně – jako pandemonium větví, křídel, mrtvých i živých bytostí. Vše je schopno zabít během vteřiny při minimální chybě oběti. Quirogoва příroda je superpříroda. Nemůžeme se tedy divit, že ho toto prostředí velice fascinovalo a stalo se námětem mnoha jeho povídek. Je to prostředí, které způsobuje smrt. A člověk v takové přírodě zaujímá pouze dvě nabízející se pozice. Buď je hrdinou, který si s přírodou poradí nebo obětí, kterého příroda zničí. Jak snadno se může láska změnit v šílenství či šílenství v lásku, tak snadno se z hrdiny může stát oběť či z oběti hrdina. Právě ta neuvěřitelně tenká hranice mezi „dvěma protipóly“ fascinuje Quirogu ve všech jeho povídkách. Poznamenan vlastními zkušenostmi, kdy se střídavě ocital na jedné i druhé straně, píše, jako by chtěl pochopit, proč je tak snadné dostat se na stranu „šílených obětí“. Jak už jsem zmínila v části 1.1 mé diplomové práce, Quirogovi zemřelo mnoho blízkých osob, čímž ho pomyslný osud poznamenal na celý život. V některých případech pohlédl i na zohavené lidské tělo, byl konfrontován s jeho křehkostí a důsledkem ničivého působení smrti na lidskou tkáň, a proto uměl tak výborně a sugestivně popsat mrtvé ve svých povídkách. Psaní povídek pro Quirogu bylo nutkavou potřebou sdělovat listu papíru svůj život a své životní zkušenosti. O to jsou jeho povídky cennější, protože v sobě nesou pečeť opravdovosti.

4.2. Členění témat povídek

V předešlé části jsem potvrdila, že téma pralesa bylo Quirogoovo téma nejobvyklejší a základní. Nebylo však jeho jediným tématem. Quiroga napsal mnoho povídek, které nemají nic společného s pralesem. Žádná jeho povídka ostatně není tématicky jednostranná či čistá, neobsahuje pouze jedno téma. V Quirogových povídkách se prolínají témata s jasným úmyslem a přesností. Existuje mnoho dělení témat v jeho povídkách. Patří k nim i následující členění, které jsem vybrala jako příklad:¹⁰¹

- I). Potěšení a bolesti lásky: „Kámen“, „Isoldina smrt“ a „Období lásky“;
- II). Nevysvětlitelné jevy: „Lodě sebevrahů“, „Pérový polštář“ a „Podříznutá slepice“;
- III). Boj člověka proti přírodě: „Po proudu“, „Úžeh“ a „Lesní med“;
- IV). Příběhy o zvířatech: „Ostnatý drát“ a „Yaguaí“;
- V). Muži z pralesa: „Mensúové“ a „Lovci klád“.

V tomto rozdělení chybí poslední dvě Quirogovy povídky z jeho sbírky - autorka se zaměřila na celou autorovu tvorbu.

Mé členění, provedené na základě rozboru tématické roviny povídek, je následující vzhledem k jejich rozboru. Výchozí pro mě byla témata povídek sbírky *Povídky o lásce k šílenství a smrti*, proto jsem rozdělila povídky do čtyř následujících skupin:

- I). Povídky o lásce: „Kámen“, „Isoldina smrt“, „Období lásky“ a „Meningitida a její stín“;
- II). Povídky z oblasti Misiones: „Po proudu“, „Úžeh“, „Ostnatý drát“, „Mensúové“, „Yaguaí“, „Lovci klád“, „Lesní med“;
- III). Povídky nevysvětlitelných jevů: „Lodě sebevrahů“, „Podříznutá slepice“, „Pérový polštář“;
- IV). Povídky pro děti: „Naše první cigareta“ - jediná povídka ve sbírce s tímto tématem

Všechny tyto povídky by bylo možno rozdělit mnoha způsoby, záleželo by na tom, z jakého pohledu se na ně díváme. Já jsem se zaměřila vždy na

¹⁰¹ Cit. podle: Milagros Ezquerro, „Los temas y la escritura Quiroguinos.“ V: Baccino Ponce de León, Napoleon, Lafforgue, Jorge coord. Madrid: CSIC (Archivos), 1997, str. 1383.

převládající téma, i když u některých je síla a intenzita různých témat srovnatelná a velice vyrovnaná, jako například v povídce „Lesní med“.

Resumé

Hispanoamerická literatura je v české kultuře spíše na okraji zájmu a díla autorů této literární oblasti se k běžnému čtenáři dostávají velice zřídka. V českém neodborném prostředí je známo pouze několik literárních jmen jako je Gabriel García Márquez, Jorge Luis Borges či Pablo Neruda.

Přitom již na konci 19. století a především na začátku století 20. žil a tvořil neprávem opomíjený uruguayský spisovatel, jenž si oblíbil okouzlující panenskou přírodu na pomezí argentinské pampy a pralesa, do jejíhož rámce umístil strhující příběhy lidí, kteří přes svou vůli a statečnost nejsou někdy s to překonat nebezpečí, jež na ně v každodenním zápase číhají. Dalším velkou část jeho tvorby tvoří téma bezpráví Mensuů, složité životní situace jak lidí, tak zvířat, s kterými si osud pohrává, kterým Quiroga velmi často neposkytuje žádnou šanci na přežití. Jeho oblíbeným tématem je i nenaplněná láska s nešťastným koncem.

V mládí se Quiroga seznamoval se světovými autory - Dumasem, Scottem, Balzacem, Kiplingem, Zolou, Poem, Maupassantem, Heinem, Bécquerem, Hugem. Neopomenul ani modernisty hispanoamerické literatury, kteří od osmdesátých let přetvářeli romantický vkus a nabízeli překvapivě znepokojující dobrodružné formy.

V roce 1917 vydal svoje první velké dílo *Povídky o lásce k šílenství a smrti*. Kniha se dočkala velkého úspěchu a další rok druhého vydání. V některých povídkách je patrný velký vliv vypravěčského umění Edgara Allana Poea. Můžeme se domnívat, že Poeovo dílo ovlivnilo Quirogu během jeho pobytu v Paříži, právě francouzští autoři Poea objevili. Mezi oběma autory existuje velká časová proluka, a proto si musíme uvědomit, že romantické prvky obsažené v díle Quirogy jsou odlišné od Poeova romantismu a jsou ovlivněné spíše dobovou literaturou.

Horacio Quiroga byl prvním spisovatelem, který v podmínkách Latinské Ameriky dal povídce důstojné a určitě zasloužené místo mezi ostatními literárními žánry.

Autor dosáhl svého uměleckého vrcholu během dvacátých let 20. století. Můžeme říct, že tento proces vytváření velkého povídkáře se stal zjevným vydáním jeho sbírky povídek *Povídky o lásce k smrti a šílenství* v roce 1917.

Celkem se tento soubor dočkal třech vydání. Poprvé byl vydán v roce 1917 nakladatelstvím Cooperativa Editorial v Buenos Aires. Podle Emira Rodríguez Monegala je pravděpodobný původ názvu odvozen z pasáže povídky „Zločin toho druhého“

Svazek prvního vydání o 233 stranách obsahoval celkem 18 povídek, stejně jako ve druhém vydání o rok později v roce 1918 ve stejném nakladatelství. Třetí, a poslední vydání během života Horacia Quirogy, jehož datum není uvedeno ani na titulní straně, ani v závěru knihy, bylo vydáno nakladatelstvím Babel. Později máme zaznamenána další dvě nová vydání z let 1925 (Buenos Aires) a 1930 (Madrid).

Z definitivní verze souboru byly vynechány tři povídky „Zasmušilé oči“, („Los ojos sombríos“), „Umělé peklo“; („El inferno artificial“) a „Vzteklý pes“, („El perro rabioso“) - jejich celkový počet tak klesl na patnáct povídek.

Sbírka povídek *Povídky o lásce k smrti a šílenství* je jedinou, která neobsahuje povídku stejného názvu jako titul souboru. Ve své práci docházím k přesvědčení, že název „bez čárky“ vyhovuje lépe mému náhledu na autorovo dílo, v němž se láska setkává se smrtí a smrt často doprovází šílenství. Autor ve svých povídkách přináší obrazy šílené lásky, šílené smrti, šílenství ke smrti či lásky k šílenství. Témata u něj splývají, hrdinové jsou unášeni časem i prostředím. Čárka tedy jako by pomyslně oddělovala jednotlivá témata v povídkách, což podle mé analýzy nekorresponduje se záměry ani životem autora.

Autor bývá často přirovnáván ke světovým autorům, přesto se dá říci, že, ačkoliv jimi byl ovlivněn, dokázal vytvořit svůj svébytný svět, typicky quirogovský.

S Edgarem Allanem Poem má společný temný, neproniknutelný náhled na prostředí. Bizarní, mysteriózní, iracionální svět, který prostupuje hrdiny a nechává je trpět či umírat. S Kiplingem našel společnou lásku k prostředí pralesa. Ale Quiroguv prales je světem temným a ne vždy platí, že zde vyhrává ten nejsilnější, jako je tomu ve světě Kiplingových hrdinů. Svět vztahů u Quirogy je blízký vztahům Maupassantovým a Čechovovým – hrdinové se setkávají a míjejí, touží po sobě a nejsou vyslyšeni, osud si s nimi pohrává a oni ho jen obtížně ovládají. Fatalismus naplňuje jejich život, vůli, rozhodování. Příroda je mocnější, s lidmi si pohrává, pokud neexistuje soulad, přicházejí extrémy, které dokážou zabít...

V povídkové knize *Povídky o lásce k smrti a šílenství* můžeme sledovat, jak se vyvíjel autorův talent a pojetí povídky. Žádná z jeho povídek není tématicky jednostranná či čistá, neobsahuje pouze jedno téma. V Quirogových povídkách se prolínají témata s jasným úmyslem a přesností a naplňují jeho záměr - existuje mnoho dělení témat v jeho povídkách a na základě svého rozboru povídek jsem došla k následujícímu:

- I). Povídky o lásce: „Kámen“, „Isoldina smrt“, „Období lásky“ a „Meningitida a její stín“;
- II). Povídky z oblasti Misiones: „Po proudu“, „Úžeh“, „Ostnatý drát“, „Mensúové“, „Yaguaí“, „Lovci klád“, „Lesní med“;
- III). Povídky nevysvětlitelných jevů: „Lodě sebevrahů“, „Podříznutá slepice“, „Pěřový polštář“;
- IV). Povídky pro děti: „Naše první cigareta“ - jediná povídka ve sbírce s tímto tématem

Quiroga není autorem, který by se četl snadno. Jeho znepokojující svět, vize temné a neproniknutelné, lidé nešťastní a hledající se, ale hledající i obyčejné štěstí a svůj ideální protipól – žena muže, muž ženu - jen málokdy přinášejí uvolňující katarzi. Svět autora je odrazem jeho málo šťastného života. Přesto se díky svému dílu zařazuje do světové literatury po bok velikánů, ke kterým byla literární odborná veřejnost, ale i laická čtenářská obec velkorysejší než ke Quirogo. Během dlouhé doby se objevili jeho kritici i obdivovatelé. Jorge Luis Borges např. prohlásil: „Quiroga udělal špatně to, co Kipling udělal už dávno dobře.“, ale osobně se domnívám, že Quiroga přinesl do světové literatury svůj pohled na prales, pohled odlišný od Kiplingova – jiný, ale pro to ne špatný a díky tomu tématicky obohatil svět literatury.

Snad i tato diplomová práce přispěje k přiblížení ke světu Horacia Quirogy.

Résumé

Hispano-American literature is likely to be of little interest in the Czech Republic that is why common readers get to works of Hispano-American writers very rarely. Only a few names like Gabriel Garcia Marquez, Jorge Luis Borges or Pablo Neruda are known in the Czech Republic.

One unjustly neglected Uruguayan writer, Quiroga, who fancied the glamorous virginal nature on the frontier of the Argentinian pampa and primeval forest, lived at the turn of the 19th century. He created engrossing stories about people who despite their courage and will are sometimes not able to overcome difficulties they encounter in everyday life.

Another great part of his writing is dedicated to the Mensú, rural workers in the Paraguayan and Argentinian jungle and their difficult life situations of both people and animals with whom fate is playing its game and whom Quiroga does not give any chance to survive. His favourite topic is unrequited love with unhappy endings.

In his youth Quiroga got acquainted with some world known writers – Dumas, Scott, Balzac, Kipling, Zola, Poe, Maupassant, Heine, Becquer. He did not miss out on the modernists of Hispano-American literature who remodelled romantic taste and offered surprisingly worrisome adventurous forms.

In 1917 the writer published his first great piece of work *Tales of Love, Madness and Death*. The book was a great success and was published again the following year. The influence of Poe's artistry is distinctly apparent in several stories. We can only assume that Poe influenced Quiroga during his stay in Paris, it was French writers who discovered Poe. There is a great time gap between the two writers that is why it is essential to realise that the romantic elements in the works of Quiroga are different from Poe's and that they are rather influenced by the contemporary literature.

Horacio Quiroga was the first writer who put the short story on the deserved place among other genres of literature. The writer reached his apogee of artistry in the 1920s. We can say that the éclat of the great writer was risen in 1917 when his book of short stories *Tales of Love, Madness and Death* was published.

The book of short stories was published three times in all. In 1917 it was first published by Cooperativa Editorial in Buenos Aires. According to Emir

Rodríguez Monegal the name of the book came from an extract of the tale „El crimen del otro“ („The other's crime“).

The first publication volume of 233 pages contained 18 stories, just like the second one which was released by the same publisher in 1918. The third edition of the book was published by Babel but the year of publishing was not stated. It was the last edition of the book published during Horacio Quiroga's life.

Two newer editions were published – in 1925 (Buenos Aires) and in 1930 (Madrid). Three stories were edited out from the definitive edition. They were „Gloomy eyes“ („Los ojos sombríos“), „An artificial hell“ („El inferno artificial“) and „A rabid dog“ („El perro rabioso“). So the number of tales published was 15.

The short-story collection *Tales of Love, Madness and Death* is the only book which does not contain any identical title. In my work I come to the conclusion that the title „without comma“ corresponds better to my understanding of the author's piece of work where love meets death and death often follows madness. In his tales the author depicts images of crazy love, crazy death, madness to death or love to madness. Themes are flowing into one another, heroes are carried away by their environment. Therefore the comma would unintentionally separate single topics in tales, what according to my analysis does not correspond to the intentions and life of the writer.

Quiroga is often compared to world-known writers. Even though he was influenced by them we can say that he managed to create his own typical Quiroga's world.

With Edgar Allan Poe he shares a common dark impenetrable view on milieu: a bizarre, mysterious, irrational world which penetrates heroes and let them suffer or die. With Kipling he shares a common love for the primeval forest, but Quiroga's primeval forest is a dark world where the strongest one does not always win, while Kipling's world always supports its heroes.

Quiroga's world of relationships is similar to Maupassant and Chechov's world where characters meet or miss each other, yearn for each other but are not heard out. Fate plays with them and they can hardly control it. Their life, will and determination are filled with fatality. Nature is stronger, it plays with people. If there is no harmony, extremes come and prove to kill.

In the short-story collection *Tales of Love, Madness and Death* we can observe the progress of the writer's talent and his approach to a tale. Not a single

tale of his is thematically one-sided or unsophisticated, it comprises several topics. In Quiroga's stories topics fade into one another fulfilling the writer's intentions with a clear idea and accuracy. The tales can be divided into different groups according to themes being developed. On the basis of my analysis of his short stories I came to the following:

- I). Tales about love: „Stone“, „Death of Isolda“, „Love season“, „Meningitis and its shade“.
- II). Tales from Misiones: „Along the current“, „Heat stroke“, „Barbed wire“, „Mensú“, „Yaguaí“, „Wood honey“, „Log-catchers“.
- III). Inexplicable phenomena tales: „Suicides' ships“, „Undercut hen“, „Feather pillow“.
- IV). Tales for children: „Our first cigarette“ - the only story in the group.

Quiroga is not the writer whose books are easy to read. His worrisome world, his dark impenetrable visions, his unfortunate characters seeking for each other in pursuit of happiness, seeking for an ideal counterpart – a woman looking for a man and a man looking for a woman – only sometimes brings a releasing catharsis. The author's world is the reflection of his not quite happy life. Nevertheless, thanks to his writing he is considered to be one of the greatest writers of the world but to whom the literary professional public and the general reading public were less tolerant though. During a long period of time the writer was both marvelled and criticized. Jorge Luis Borges, for example, proclaimed: „The things Quiroga did badly were done well by Kipling long ago“. But I think that Quiroga brought to the world literature his own view of primeval forest which is different from Kipling's , of course, different but therefore not bad or wrong. And with this view he enriched the world of literature.

I hope my thesis will cast Horacio Quiroga's world in a better light.

Resumen

La literatura hispanoamericana en la cultura checa no ocupa un lugar principal en el interés y la obra de los autores de esta región literaria llega al lector común en muy contadas ocasiones. Se conocen solamente algunos nombres como Gabriel García Márquez, Jorge Luis Borges o Pablo Neruda.

Cerca del final del siglo XIX y sobre todo a principios del siglo XX escribió el injustamente infravalorado escritor uruguayo Horacio Quiroga, el cual plasmó en sus obras su fascinación por la naturaleza virgen en las fronteras de la pampa y la selva argentina, donde colocó las historias arrebatadoras de hombres que, contra su voluntad y valentía, algunas veces no son capaces de sobreponerse al peligro, con el que se enfrentan en la vida diaria. Otra gran parte de su trabajo lo forma el tema sobre los mensú y sus injusticias, las situaciones complicadas tanto de la gente como de los animales con los que el destino juega y a los que Quiroga no les ofrece ninguna posibilidad de sobrevivir. Su tema favorito es también el amor amargo con final trágico.

Cuando era joven, Quiroga poco a poco conoció a los autores mundiales – Dumas, Scott, Balzac, Kipling, Zola, Poe, Maupassant, Heine, Bécquer, Hugo,... sin olvidar a los modernistas de la literatura hispanoamericana, que desde los años ochenta reformaron el gusto romántico y ofrecieron de una manera sorprenden los clásicos relatos de aventuras.

En el año 1917 publicó su primera gran obra *Cuentos de amor de locura y de muerte*. El libro obtuvo gran éxito y al siguiente año ya hubo una segunda edición. En algunos cuentos se nota la influencia de la obra de Edgar Allan Poe. Se deduce que Poe influyó a Quiroga durante su estancia en París, ya que en aquellos momentos los autores franceses descubrieron la obra del autor norteamericano. Entre los dos autores existe una larga distancia de tiempo y por eso tenemos que tener en cuenta que los elementos románticos en la obra de Quiroga son diferentes del romanticismo de Poe y están influidos recién en la literatura contemporánea.

Horacio Quiroga era el primer autor, que en las condiciones de la América Latinoamericana de la época volvió a colocar al cuento en un lugar digno y merecido entre los otros géneros literarios.

El autor llegó a su cumbre como escritor durante los años 20 del siglo XX. Podemos decir, que este proceso que forma al gran cuentista, empezó con la publicación de la colecciones de cuentos *Cuentos de amor de locura y de muerte* en el año 1917.

En total tuvo tres ediciones. Por primera vez se publicó en el año 1917 en la editorial Cooperativa Editorial en Buenos Aires. Según Emir Rodríguez Monegal es probablemente el origen del nombre de la colección viene del nombre del cuento „El crimen de otro“.

El conjunto de la primera publicación tiene 233 páginas y estaba compuesto de 18 cuentos, igual que en la segunda publicación un año más tarde en la misma editorial. La tercera y última publicación durante la vida de Horacio Quiroga, y cuya fecha no está mencionada ni en la portada, ni al final del libro, fue publicado en la editorial Babel. Más tarde tenemos anotadas dos reediciones más en los años 1925 (Buenos Aires) y 1930 (Madrid).

De la primera versión del conjunto fueron omitidos tres cuentos „Los ojos sombríos“, „El infierno artificial“ y „El perro rabioso“— su número se redujo a 15 cuentos en total.

La colección de cuentos *Cuentos de amor de locura y de muerte* es la única que no contiene el cuento del mismo nombre como el título del conjunto. En mi trabajo he llegado al convencimiento que el título del libro „sin coma“ se asemeja mejor a mi opinión sobre la obra del autor, en la cual el amor se encuentra con la muerte y la muerte está acompañada a menudo de la locura. El autor en sus cuentos nos refleja imágenes de amor perturbado, la muerte loca, de la locura a la muerte o del amor a la locura. Los temas se unen, los protagonistas se dejan llevar por el tiempo y el ambiente. La coma podría separar con intención los temas en los cuentos, que según mi análisis no conviene con la intención del autor.

A menudo se considera al autor como un autor mundial, no obstante se puede decir que aunque fuera influido por los autores mencionados, logró formar su propio mundo, típico „quirogiano“.

Con Edgar Allan Poe tiene en común la visión del ambiente oscuro y no penetrante. El mundo bizarro, misterioso e irracional, que penetra en los héroes y les deja sufrir o morir. Con Kipling encontró el mismo camino al amor del ambiente selvático. Pero la selva de Quiroga es el mundo de la oscuridad y no

siempre significa que gana el más fuerte, como ocurre en el mundo de los héroes de Kipling. El mundo de las relaciones de Quiroga es muy parecido al mundo de los autores Maupassant y Čechov – los héroes se encuentran y pasan, desean por sí mismos pero no lo logran, el destino juega con ellos y ellos lo manejan con mucha dificultad. El fatalismo inunda sus vidas, voluntades, decisiones. La naturaleza es la más poderosa, manipulando a la gente, si no existe la armonía, se llega a los extremos que son capaces de desencadenar la tragedia.

En el libro de cuentos *Cuentos de amor de locura y de muerte* podemos ver cómo se desarrolló el talento del autor y la concepción del cuento. Ninguno de sus cuentos tiene una única perspectiva o tema. En los cuentos de Quiroga se unen los temas con una intención muy clara y exacta y cumplen su intención – existen muchas divisiones de los temas en sus cuentos y en base a mi análisis de los cuentos he llegado a la siguiente clasificación:

- I). Cuentos del amor: „El solitario”, “La muerte de Isolda”, “Una estación de amor”, “La meningitis y su sombra”;
- II). Cuentos de Misiones: “A la deriva”, “Insolación”, “El alambre de púa”, “Los mensú”, “Yaguaí”, “Los pescadores de vigas”, “La miel silvestre”;
- III). Cuentos de efectos inexplicables: “Los buques suicidantes”, “El almohadón de pluma”, “La gallina degollada”;
- IV). Cuentos para niños: „Nuestro primer cigarro” – su único cuento en el libro con este tema.

Quiroga no es un autor, que se lea sin dificultades. Su mundo intranquilo, las visiones oscuras y no penetrables, la gente infeliz a se busca, pero busca también la fortuna y a su otro ideal que lo complete – la mujer al hombre, el hombre a la mujer – solamente algunas veces aparece una catarsis no muy profunda. El mundo del autor es el reflejo de su infeliz vida.

Por todo ello, gracias a su obra, Quiroga forma parte de la literatura mundial junto a otros grandes autores, tanto entre la crítica literaria como entre los lectores comunes, dada la cantidad de géneros de Quiroga. Durante un gran tiempo aparecieron sus críticos y admiradores. Jorge Luis Borges por ejemplo dijo: „Quiroga hizo mal lo que Kipling ya había hecho bien”, pero en mi opinión Quiroga brindó a la literatura mundial su visión sobre la selva, visión diferente de

Kipling, pero no por eso menos válida y gracias a sus temas enriqueció el mundo de la literatura.

Tal vez también mi trabajo contribuya al acercamiento al mundo de Horacio Quiroga.

Použitá literatura

Primární

POE, Edgar Allan. *Dobrodružství A.G.Pyma a jiné povídky*, Praha: Melanrich, 1929.

QUIROGA, Horacio. *Cuentos de amor de locura y de muerte*. Palencia: Monescuarto, 2004.

QUIROGA, Horacio. *Todos los cuentos*. (Ed. crítica.) Madrid: ALLCA XX, 1996 (2-a ed.).

QUIROGA, Horacio. *Pohádky z pralesa*. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1960.

QUIROGA, Horacio. *Návrat Anakondy*. Praha: Odeon, 1978.

Cartas inéditas de Horacio Quiroga, svazek II, Montevideo, Instituto Nacional de Investigaciones y Archivos Literarios, 1959. Prolog Mercedes Ramírez de Rossiello, uspořádání a poznámky Roberto Ibáñez.

Sekundární

ANDERSON IMBERT, Enrique. *Dějiny literatur Latinské Ameriky*. Praha: Odeon, 1966.

ESTÉBANEZ CALDERÓN, Demetrio. *Diccionario de términos literarios*. Madrid: Alianza Editorial, S.A., 2001.

FLEMING, L. *Horacio Quiroga. Cuentos*. Madrid: Catedra lotras Hispánicas, 1991.

FRANCO, Jean. *Historia de la literatura hispanoamericana*. Barcelona: Ariel, 1981.

HILSKÝ, Martin, ZELENKA, Jan, *Od Poea k modernismu. Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993.

HODOUŠEK, Eduard a kolektiv. *Slovník spisovatelů Latinské Ameriky*. Praha: Libri, 1996.

MOCNÁ Dagmar, Peterka, Josef a kolektiv. *Encyklopedie literárních žánrů*. Praha-Litomyšl: Paseka, 2004.

ORGAMBIDE, Pedro G. *Horacio Quiroga, El Hombre y su Obra*. Buenos Aires: Stilcograf, 1954.

OVIEDO, José Miguel. *Historia de la literatura hispanoamericana*, 2. Madrid: Alianza Editorial, 1997.

OVIEDO, José Miguel. *Historia de la literatura hispanoamericana*, 3. Madrid: Alianza Editorial, 1997.

PETERKOVÁ, Bohumila. Diplomová práce – *Vztah Horacia Quirogy ke smrti*. PF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 1999.

PILAŘ, Martin. *Pokus o žánrové vymezení povídky*. Ostrava: FF Ostravské univerzity, Sfinga, 1994.

RIMMON-KENANOVÁ, Shlomith. *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001.

Kritické studie obsažené ve vydání *Todos los cuentos*.

Anales de Literatura Hispanoamericana n.º 25, 1996.

Anales de Literatura Hispanoamericana n.º 26, I, 1997.

Anales de Literatura Hispanoamericana vol. 34, 2005.

Internetové zdroje

http://www.archivodeprensa.edu.uy/r_monegal/bibliografia/prensa/artpren/numero/num_06.htm